БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

ПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

300 (10054) | 1962 оной декабриин 22, суббото | Сэн 2 мүнгэн

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум 1962 оной декабриин 17-ной Указаар олон жэлдэ һайнаар ажаллаһанайнь түлөө, манай орон доторхи архивай хэрэгэй бии болоһоор 250 жэлэй ойн гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар эдэ нүхэд шагнагдаба:

1. Прасковья Прокопьевна **Астраханцева** — Буряадай АССР-эй Гүрэнэй түбэй архивай техническэ хүдэлмэрилэгшэ.

2. Марта Мустафовна **Гомбоева**—Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи архивай таһагай инспектор.

3. Мария Васильевна **Додлова**—КПСС-эй Буряадай обкомой партийна архивай жасые барижа байгша.

4. Агния Галактионовна **Нелюбина**— Буряадай АССР-эй гүрэнэй түбэй архивай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшые һунгаха тухай

РСФСР-эй Верховно Соведэй тогтоол

син Советскэ Федеративиалис Республикын Вер Совет иигэжэ тогтообо: эр Игнатов Николай Григорьевичые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшээр һунгаха.

ФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Т. АХАЗОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь С. ОРЛОВ.

ква, Кремль.
2 оной декабриин 20.

Н. Н. Органовые РСФСР-эй Верховно Соведэй идиумэй Түрүүлэгшын уялгаһаа сүлөөлхэ тухай

РСФСР-эй Верховно Соведэй тогтоол

син Советскэ Федератив иалис Республикын Вер Совет иигэжэ тогтообо: эр Органов Николай Ниичые ондоо ажалда ороһонтойнь дашарамдуулан, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын уялгаһаа сүлөөлхэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ИГНАТОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь С. ОРЛОВ.

ква, Кремль.
2 оной декабриин 20.

Р Союзай гүрэнэй аюулгүйе сахин алха органуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ

ехэ Октябриин туйлалые хамгаалхын тула Ленинэй үүсхэлээр мартиин байгуулһан чеэ органуудай 45 жэлэй дашарамдуулан, Советюзай Коммунис партиин льна Комитет, СССР-эй трнүүдэй Совет гүрэнэй йе сахидаг хүдэлмэриые амаршална.

С-эй XX, XXII съезд шиидхэбэринүүдэй аюулгүйе хамгаалануудай ажал ябуулганэгэ хүндэ һүгэдэн ын хойшолонгууд усад ажал хүдэлмэридэнь кэ ёһо гуримууд һэргээн гдоо, ВЧК-гай алдарта ншал һэргээгдээ.

лгүйе хамгаалха оргаэлэдхэл һайнтай, парарадай хэрэгтэ үнэн сэрнуудаар бэхижүүлэгрэнэй аюулгүйе хамгаалха органуудай хүдэлмэрилэгшэд Коммунис партиин үнэн сэхэ туһалагшад, манай орондо Коммунис байгуулалтын агуу ехэ хэрэгые бата найдамтайгаар хамгаалагшад мүн байһаар.

КПСС-эй ЦК, Советскэ правительство гүрэнэй аюулгүйе хамгаалха органуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ һайн һайхан, тон шухала хэрэгтэнь амжалта хүсэнэ, мүн ажалшадай этигэл найдабарида, дэмжэлгэдэ түшэглэн, тэдэнэр саашадаашье манай дайсадай аашануудта политическэ талаараа һуларшагүй хёрхо һэргэг байха, социалис хуули ёһонуудые нарин нягтаар сахижа байха, коммунизм байгуулжа байһан совет арадай зохёон байгуулхы ажалые бата найдамтайгаар хамгаалжа байха бэзэ гэжэ этигэжэ байһанаа мэдүүлнэ.

СС-эй Центральна Комитет | **СССР-эй Министрнүүдэй Совет**

Арадай аша туһые сахин хамгаалагшад

осквада болоһон гүрэнэй аюулгүйе хамгаалха гануудай 45 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан

КВА, декабриин 20. **-ай корр.).** Совет арад Эхэ ороной түүхэдэ алһан ойе үргэнөөр тэмдэгайна. 45 жэлэй саада 17 оной декабриин 20-до, Ленинэй үүсхэлээр Агуутябриин туйлалтануухин хамгаалха дайшалюул — контрреволюцисад хорото ябуулгай тэмсэхэ талаар Бүхэонсо үүргэтэй комисси байгуулагдаһан байрэние Коммунис парлитэ ажал ябуулагшадай еликс Эдмундович Дзерй толгойлоо һэн.

өөдэр Москвада энэ гайта ойдо зорюулагдаһан й суглаан болоо. Ф. Э. инскиин нэрэмжэтэ Цена клубай харалгын зал рэнэй аюулгүйе хамгаалануудай хүдэлмэрилэгнислэлэй олониитын түшэд сугларба.

д М. А. Суслов, В. Н. СССР-эй Оборонын миСоветскэ Союзай Мар Я. Малиновский, СоСоюзай Маршал А. А. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй аюулгүйе хамгаалха комитедэй түрүүлэгшэ В. Е. Семичастный, СССР-эй Верховно Сүүдэй түрүүлэгшэ А. Ф. Горкин, СССР-эй Генеральна прокурор Р. А. Руденко, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь С. П. Павлов, лётчик-космонавт Ю. А. Гагарин болон бусад халуун альга ташалгаар угтагдан, президиумдэ гарана.

Нүхэр Н. С. Хрущев толгойлогшотой КПСС-эй ЦК-гай Президиум суглаанай хүндэлэлэй президиумдэ туйлай ехэ баяр баясхалантайгаар һунгагдаба.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр В. Н. Титов ССР Союзай гүрэнэй аюулгүйе хамгаалха органуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй амаршалгын бэшэг уншана. Зал соо нэрьемэ, үни удаан альга ташалган болоно.

Гүрэнэй аюулгүйе хамгаалха органуудай 45 жэлэй ой тухай элидхэл СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй аюулгүйе хамгаалха комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр В. Е. Семичастный хэбэ.

Иосип Броз Титотэй Н. С. Хрущев хөөрэлдэбэ

В, декабриин 20.). Мүнөөдэр КПСС-эй ьна Комитедэй Нэгэкретарь, СССР-эй Миүдэй Соведэй Түрүү- Н. С. Хрущев Югославиин коммунистнуудай союзай Генеральна секретарь, Югославиин Арадай Федеративна Республикын Президент Иосип Броз Титотэй уулзаба.

Үнэн зүрхэнэй, хани ёһоной оршон байдалда хөөрэлдөөн үнгэрөө.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ СЕССИ

Декабриин 20-до үглөөнэй 10 часта Кремлиин Ехэ ордон соо РСФСР-эй Верховно Соведэй ээлжээтэ заседани эхилбэ. Депутадууд болон айлшад нүхэд **Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, Л. Н. Ефремовые,** КПСС-эй ЦК-гай Бюрогой гэшүүдые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүдые, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүдые, Россин Федерациин правительствын гэшүүдые халуунаар угтаба.

Депутадууд республикын арадай ажахын 1963 оной түсэбые болон бюджедые зүбшэн хэлсэлгээ үргэлжэлүүлбэ. Тэдэнэр хэлэһэн үгэ соогоо КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар ажабайдалдаа бэелүүлжэ байһаниие харуулһан эли тодо олон жэшээнүүдые дурдана, Совет ороной ажахын хүтэлбэриие үндэһөөрнь һайжаруулха зорилгоор мүнөө эхилһэн партийна болон совет органуудые шэнээр байгуулга ехэ шухала удха шанартай гэжэ тэмдэглэнэд. СССР-эй Верховно Соведэй сессиин шухала шиидхэбэринүүд тухай, уласхоорондын мүнөөнэй байдал ба Советскэ Союзай гадаадын политика тухай Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл тухай депутадууд дабтан дабтан хэлэнэд. Россин Федерациин Верховно Соведэй депутадууд Советскэ правительствын гадаадын болон дотоодын политика Совет ороной бүхы арадуудай аша туһада гүйсэд харюусана гэжэ тэмдэглэнэд.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, республикын Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгын ба бэлэдхэлэй министр **Н. И. Смирнов** Советскэ Союзай арадай ажахын саашанхи хүгжэлтэдэ КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй болон мэнэ һая үнгэрһэн СССР-эй Верховно Соведэй гаргаһан шиидхэбэринүүд шухала удха шанартай гэжэ үгээ эхилбэ.

Тэрэнэй һүүлээр республикын ажахын саашадаа хүгжэхэ арга боломжо тухай дэлгэрэнгыгээр тэрэ хөөрэжэ үгэбэ. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ хэлэһэн элидхэл соогоо Никита Сергеевич Хрущев 1963 ондо 2.500—2.600 миллион пүүд хүрэтэр орооһо таряа бэлэдхэхэ, һү—19 миллион тонно, мяха — 5 миллион тонно хүрэтэр ехээр худалдадаг болохо хараа манай республикын урда табяа һэн. Мүн бусад хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр бэлэдхэхэ гэжэ хараалагданхай.

Энэ зорилгые дүүргэхын тулада ургасаяа дээшэлүүлхэһээ гадна, тарилгынгаа талмайе 8—10 миллион гектар хүрэтэр ехэ болгохо ёһотойбди. Нэгэ миллион гектар шэнэ газар ашаглажа, сэбэр паарые 2 миллион гектараар, үбһэ ногоо тарилгые 3 миллион гектараар бага болгожо, мүн бусад хэмжээнүүдые абажа, жэгжээлхэдэ, кукуруза болон бусад ургамалнуудые дахяад тариха болон һолоомоной узуур дээгүүр тариха аргаар тарилгынгаа талмайе ехэ болгожо, энэ зорилго дүүргэгдэхээр хараалагдана.

Намарай ургамалнуудай тарилгын талмайе ехэ болгохо гээшэ баһа удха шанартай байна. Эдэ ургамалнуудай тарилгые энэ намар, урда жэлэйхидээ орходоо, 4.200 мянган гектараар ехэ болгоһон байнабди. Горох болон бусад бобово ургамалнуудай тарилгые 4 миллион гаран гектараар үргэдхэхэ гэжэ хараалагданхай.

Мяха, һү болон бусад мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ, бэлэдхэлгые саашадань ехэ болгохо хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Энэ зорилгоор олон ажахынууд шэмэтэ тэжээл ехээр бэлэдхэдэг болоо, эхэ малнуудай тоо толгой олон болгоно. Тэдэ ажахынууд малаа «барижа байхын, наһыень хүсөөхын тулада» бэшэ, харин мяха, һү ехээр абадаг болохын тулада тэжээлээ гаргашалдаг болонхой. Бүхы колхозууд болон совхозууд тэдэнэй жэшээгээр мал ажалаа эрхилхэ ёһотой болоно. Энэ хүдэлмэриие эмхидхэхэ гээшэ нютагай управленинүүдэй шухала зорилго мүн.

Колхозуудай хүдэлмэриие шэнжэлгэдэ, тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудта запасной частьнуудые ехээр гаргадаг болохо асуудалнуудта, мал ажалай байрануудые, орооһо тушаан абадаг пунктнуудые, складуудые барилгада нэмэри мүнгэн зөөри олохо хэрэгтэ, комбинированнэ тэжээлэй промышленностиие саашадань хүгжөөхэ ябадалда нүхэр Смирнов анхаралаа ехээр хандуулба.

Белгородско областиин «Россия» колхозой түрүүлэгшэ **И. Р. Руденко** областиингоо болон өөрынгөө артелиин хүдөө ажахын хүгжэлтэ тухай хөөрэбэ. Энэ жэлдэ туйлаһан амжалтанууднай гол түлэбтөө КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор байгуулагдаһан хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин шэнэ органуудай хүдэлмэриин аша үрэ гээшэ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Мүнөө арадай ажахын управлениие саашадань шэнэдхэн байгуулга бэелүүлэгдэжэ байна. Энэ хадаа шэнэ амжалта туйлаха ябадал хангаха гэжэ Белгородско областиин ажалшад гүнзэгыгөөр этигэнэ.

Районуудые томонууд болгохотойгоо хамта, хүдөөгэй Соведүүдэй үүргые дээшэлүүлээ һаа, һайн байгаа гэжэ депутат һаналаа хэлэнэ. Хүдөөгэй Соведүүдэй захиргаанай болон бусад асуудалнуудые шиидхэхэ эрхыень ехэ болгохо, худалдаа наймаа эмхидхэлгын, хүн зониие элдэб хэрэгсэлээр хангалгын түлөө харюусалгыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Ивановска облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ депутат **П. Н. Корчагинда** үгэ үгтэбэ. Областиин промышленность долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэйнгээ али бүхы продукци гаргаха даабаряа 104 процентээр дүүргэжэ байна гэжэ тэрэ мэдээсэбэ. Манай бүд нэхэгшэд 8.128 миллион метр бүд нэхэжэ гаргаад, долоон жэлэй даабарита тоонуудһаа гадуур 350 миллион шахуу метр бүд гаргаад байна.

Партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ажабайдалда хайшан гээд бэелүүлэгдэжэ байһан тухай хөөрэхэдөө, депутат иигэжэ мэдээсэбэ:

Областиин газар дайда дээрэ колхозно-совхозно үйлэдбэриин табан управлениин орондо юһэн тиимэ управленинүүд болон юһэн томодхогдоһон хүдөөгэй районууд байгуулагдаба. Ажалшадай депутадуудай областиин Соведэй сесси промышленностиин талаар болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин талаар областной Соведүүдэй гүйсэдкомуудые байгуулаа, гүйсэдкомуудай дэргэдэ управлениин туд туд таһагуудые баталаа.

Республикын арадай ажахын хүгжэлтын 1963 оной түсэб болон бюджедые баталха тухай оруулагдаһан дурадхалые дэмжэнэб гэбэ.

Чувашай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Т. А. Ахазов** республикынгаа экономико болон культурын хүгжэлтэдэ туйлаһан амжалтанууд тухайгаа хэлээд, энэ сесси дээрэ хэлсэгдэжэ байһан асуудалнууд тушаа хэдэн дурадхалнуудые оруулаад, Россин Федерациин арадай ажахын түсэбэй болон гүрэнэй бюджедэй проектнүүд РСФСР-эй арадуудай гол аша туһада харюусана гэбэ.

Чуваш тухай мэнэ һаяшаг гаргаһан ном соогоо манай арадай тон ехэ ажахын болон культурна туйлалтые муушалха гэжэ оролдоһон Холбоото Штадуудай индианска университедэй профессор Джон Крюгер гэгшые депутат наада хараба. Крюгер мэтынхид Америкэдээ индейцүүд болон негрнүүдэй тэгшэ эрхэтэй болохо тухай асуудалые шиидхэжэ байгаа һаань дээрэ, харин бидэнэр, совет хүнүүд, тэдэнһээ туһаламжа эринэгүйбди гэжэ депутадай мэдүүлхэдэ, зал соо һуугшад нэрьесэ альгаа ташалдаба.

Нүхэр Ахазов ехэ һонин тоо, баримтануудые хэлэбэ. Совет засагай жэлнүүдтэ Чувашай промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 110 дахин ехэ болоо. Эндэ олон тоото национальна кадрнууд урган гараа: 400 гаран чуваш докторнууд ба кандидадууд оронойнгоо вузуудта ба научна эмхи зургаануудта ажаллана. Дээдэ болон дунда эрдэмтэй 40 мянган мэргэжэлтэд Чувашай республикын арадай ажахыда ажаллана. Чувашай авторнуудай литературын болон искусствын зохёолнууд манай орон дотор, мүн хари гүрэнүүдтэшье мэдээжэ болонхой. Манай үе сагай гайхамшагта герой лётчик-космонавт А. Г. Николаев чуваш арадай дундаһаа гараа.

Пензенскэ областиин «Беднодемьяновский» совхозой гахайшан-механизатор, депутат **И. Н. Корнилов** гахайнуудые шахан таргалуулха, байрада байлгаха түрүү дүй дүршэл тухайгаа хөөрэжэ үгэбэ.

—Би урдань трактористаар ажаллагша һэм, харин 1960 ондо гахайн фермэ дээрэ хүдэлдэг болоод, 650 толгой гахай шахажа эхилээ һэм. Урдань гахайнуудые үсөөхэн бүлэгүүдээр ами амяараа станогууд соо байлгаад, тэдэниие гурбан хүн харууһалдаг байгаа. Гахайнуудые олоорнь хамта байлгаха арга хэрэглээд, хүндэ хүдэлмэринүүдые оньһожоруулһанай ашаар ажалай бүтээсэ гэнтэ дээшээ болоо һэн. Жэшээнь, 1962 ондо би һамгантаяа 5600 толгой гахай шахаха гэжэ уялга абла һэм. Тэрэ уялгаяа дүүргээбди. Нэгэ центнерээр шэгнүүрээ нэмэлгэнь 60 түхэриг болохо гэжэ түсэбтэй һэн. Теэд минии харууһалжа байһан гахайнуудай нэгэ центнерээр шэгнүүрээ нэмэлгэнь 45 түхэриг 65 мүнгэтэ болоо.

Ерэхэ жэлдэ совхознай орооһото ургамалнуудай илангаяа бобово ургамалнуудай тарилгын талмайе ехэ болгохо байна. Шэмэтэ тэжээл гурба дахин ехээр абаха һанаатайбди. Эдэ бүхы юумэнэй ашаар гахайнуудтаа үнэгүй тэжээл эдюулжэ, продукциингаа үнэ сэнгые хямдаруулхабди.

— Камчатка хадаа угаа түргэн хүгжэжэ байһан, ажалша зоригто хүнүүдэй һуудаг хизаар юм,— гэжэ Камчаткын облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ депутат **К. Е. Есауленко** үгээ эхилбэ.

Хэрбээ бүхы министерствэнүүдэй болон захиргаанай газарнуудай Хойто хизаарай районуудай эрилтэ, хэрэгсэлнүүдтэ ажал хэрэгээ мэдэнгеэр, бодомжотойгоор хандадаг байгаа һаань, манай хизаар бүри түргэн хүгжэхэ байгаа. Камчаткада нефть бэдэрэлгэ муугаар эмхидхэгдэнхэй, гадна олдоһон шулуу нүүрһэн мүнөө хүрэтэр абтадаггүй зандаа. Петропавловск -Камчатский городые халуун уһаар хангахын тулада газар дороһоо гаража байдаг халуун уһа хэрэглэхэ асуудал үни удаанаар шиидхэгдэнэ гэжэ депутат хэлэбэ.

Горьковско областиин профсоюзуудай областной соведэй түрүүлэгшэ, депутат **Н. Е. Федин** областиингоо ажалшадай үйлэдбэриин амжалтанууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Байрын гэрнүүд түргөөр баригдана гэнэ. 1963 ондо хахад миллион дүрбэлжэн метр байра, 23 һургуули, хэдэн больницанууд болон үхибүүдэй эмхи зургаанууд бариг дахa юм гэбэ. Тиибэшье барилгын хэрэгтэ мүнгэн зөөри ехээр үгыт гэжэ РСФСР-эй Госпланһаа эринэ.

Ленинскэ национальна политикые бэелүүлһэнэй ашаар манай заха хизааргүй үргэн Эхэ ороной бүхы арадуудай экономико болон культура амжалтатайгаар хүгжэнэ гэжэ депутат **Н. А. Бичурина** (Татарай АССР-эй) хөөрэнэ. Революциин урда тээ 87 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүн зонтой байһан татар арадай ажабайдал танигдахаар бэшэ болотороо хубилаа гэнэ. Тиигээд соёл культурынгаа эмхи зургаануудые тоолон элидхэнэ.

Хальмагай Автономито Республикын Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **Э. А. Сангаев** республикынгаа хүдөө ажахын болон промышленностиин хүгжэлтын саашанхи арга боломжонууд тухай хөөрэбэ. Түрүү техникээр зэбсэгжэһэн Хальмагай хүдөө ажахы эрид түргэнөөр хүгжэжэ байна. Манай нютагта Советскэ Союз дотор эгээ үнэгүй мяхан, нарин нооһон абтажа байдаг. Тиимэ тула Хара Газарай бэлшээриин газарнуудые уһалха болон уһаар хангаха хүдэлмэридэ нэмэри мүнгэн зөөри һомолхо дурадхал оруулна. Мүн газай болон нефтиин промышленность хүгжөөлгэдэ нэмэлтэ мүнгэ һомолхые гуйгаа.

Алтайн хизаарай «Романовский» совхозой директор **А. И. Каманин** сессиин трибуна дээрэһээ үгэ хэлэхэ зуураа, шэнэ газар ашаглажа эхилһэн сагһаа хойшо жэл бүри 200 миллион пүүд орооһо таряа үргуулдагбди гэжэ мэдээсэнэ. Энэ жэлдэ Алтайн таряашад гүрэндөө үритэшоо. Гансашье ган гасуур бэшэ, мүн муу агротехникэ энээнэй гол шалтагаанинь болоно.

Манай хизаарта минеральна утэгжүүлгэ дуталдадаг, гэр байра, культурна ажаһуудалай болон үхибүүдэй эмхи зургаанууд хүсэдэггүй гэжэ депутат тэмдэглэбэ. Энэ шалтагаанһаа тэндэ хүнүүд тогтожо байдаггүй. Шэнэ газарай совхозуудта байрын гэрнүүдые бариха мүнгэн зөөри нэмэжэ үгыт гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведһээ эринэ. Тиигээд ерэхэ жэлэй республикын түсэб болон бюджедые баталха гэжэ дурадхаба.

Депутат **Т. А. Сафронов** Красноярска хизаарай ажалшадай туйлай ехэ байгаалиин баялигые совет арадай аша туһын тулада ашаглажа байдаг тухайнь хөөрэбэ. Манай хизаарта металлурги, машина бүтээлгэ, энергетикэ, барилгын индустри болон хүнгэн промышленность ехээр хүгжэхэ юм. Красноярска ГЭС-эй барилга түлэг дундаа ябажа байна. Ерэхэ жэлэй март соо Енисей мүрэниие хааха хараа табигданхай, тиигээд 1965 ондо энэ мүрэниие коммунизмын аша туһада хүдэлдэг болгохобди. Ерэхэ жэлдэ алюминиин комбинат продукци үгэхэнь.

Үдын хойто тээ, сессиин түгэсхэлэй заседани болобо. **Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, Д. С. Полянский, Л. Н. Ефремов,** КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи бюрогой гэшүүд, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, РСФСР-эй правительствын гэшүүд ложонуудта һуури эзэлнэд.

Тэдэнэй гаража ерэхэдэ, депутадууд болон айлшад альга ташалгаар угтабад.

Воронежой арадай ажахын соведэй түрүүлэгшэ, депутат **К. Н. Беляк** трибунада гараба. Экономическа районуудые томодхохо тухай КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэри саг соогоо абтаһан, шухала хэмжээн гээшэ гэжэ тэрэ хэлэнэ. КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые ажабайдалдаа бэелүүлхэ хэрэгтэ областиингоо ажалшадай туйлажа байһан амжалтанууд тухай хөөрэнэ.

Арга боломжонуудаа гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ тумаа арадай ажахын алишье һалбарида ажал хүдэлмэринь амжалтатайгаар ябаха байна. Арга боломжонууд хаанашье бии. Партиин Калугын обкомой нэгэдэхи секретарь депутат **А. А. Кандренков** энээниие областиингоо жэшээ дээрэ харуулба. Һүүлшын үедэ областиин промышленность түргөөр хүгжэнэ. Шэнэ һалбаринууд, тэрэ тоодо тепловоз, прибор бүтээлгэ бии болонхой. Тиибэшье предприятинууд арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэжэ шаданагүй. Жэшээлхэдэ, турбина заводто элдэб зүйлэй юумэнүүдые гаргажа байдаг, тиихэ зуура мэргэжэл багатай предприятинуудшье тэдэниие гаргажа шадаха байна бшуу. Ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгэй һайжархада эдэ мэтын дутуу дунда юумэнүүд усадхагдаха байха гэжэ депутат хэлэнэ.

Үгэ хэлэһэн депутадууд РСФСР-эй арадай ажахын хүгжэлтын 1963 оной гүрэнэй түсэбэй проектые нэгэн дуугаар дэмжээд, зарим тэды ажаглалта болон дурадхалнуудые оруулаад, энэ түсэбые бэелүүлгэ республикын үйлэдбэриин хүсэнэй шэнэ ургалта, арад зоной ажана байдалай саашадаа һайжаралгые хангаха гэжэ депутадууд тэмдэглээ.

Үгэ хэлэлгые энээгээр дүүргэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаба.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, РСФСР-эй Госпланай түрүүлэгшэ депутат **К. М. Герасимов** болон РСФСР-эй финансын министр **И. И. Фадеев** түгэсхэлэйнгөө үгэнүүд соо бюджетнэ комиссиин болон үгэ хэлэһэн депутадуудай дурадхалнууд, ажаглалтанууд харaада абтаха, нарилан хаража үзэгдэхэ гэжэ тэмдэглэбэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси РСФСР-эй арадай ажахын хүгжэлтын 1963 оной гүрэнэй түсэб тухай хуули нэгэн дуугаар баталан абаба.

1963 оной гүрэнэй бюджет тухай хуули баталамжада табигдаба. Олзонь бүхы дээрээ 28.231.643 түхэриг, гаргашань 28.231.643 түхэриг болоно. Энэ бюджедые статья статьягаарнь сесси нэгэн дуугаар баталба.

Тэрэнэй һүүлээр КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **Л. Н. Ефремовтэ** үгэ үгтэбэ.

Партийна бүлэгэй болон Старейшинануудай Соведэй даабаряар РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ тухай дурадхал тэрэ оруулба.

КПСС-эй ЦК Н. Н. Органовые ондоо харюусалгата хүдэлмэридэ эльгээхэ хэрэгтэйдэ тоолоо гэжэ Л. Н. Ефремов мэдээсэбэ. Энэ ушарһаа тэрэниие РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын уялгаһаа сүлөөлхэ гэһэн дурадхал оруулагдана.

Даалгагдаһан гүрэнэй уялгануудые һайнаар дүүргэдэгэйнь түлөө депутадууд Н. Н. Органовта баяр хүргөөд, саашанхи ажал ябуулгадаа амжалта туйлахые хүсэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй болон РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат Н. Г. Игнатовые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын тушаалда һунгаха гэһэн дурадхал Л. Н. Ефремов нэгэн доро оруулба.

РСФСР-эй Верховно Совет Н. Н. Органовые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын уялгаһаа сүлөөлхэ тухай тогтоол гаргаба.

РСФСР-эй Верховно Совет депутат **Н. Г. Игнатовые** РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшээр һунгаха тухай тогтоол нэгэн дуугаар гаргаба.

Сессинүүдэй хоорондо РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гаргаһан Указууд сессиин үзэмжэдэ табигдаба.

Д. С. Полянскиин СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ хүдэлмэрилхээ ороходонь, тэрэниие РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын уялгаһаа сүлөөлхэ тухай Указ республикын Верховно Соведэй Президиум гаргаһан юм гэжэ РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **С. Д. Орлов** элидхэбэ. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Россин Федерациин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшээр Г. И. Воронов томилогдоһон байна. Депутадууд эдэ Указуудые нэгэн дуугаар баталба. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй бусад Указууд баталагдаба.

РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

АЖАХЫ БҮХЭНДЭ БАЙГАА АРГА БОЛОМЖОНУУДЫ ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭН ШЭНЭ АМЖАЛТАНУУДЫЕ ТУЙЛАХА

☆ ☆ ☆

Эрхим бэлэдхэл—амжалтын үндэһэн

Коммунис партиин ба бүхы совет арадай ажабайдалда КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум хадаа аргагүй ехэ удха шанартай байна. Арадай ажахые партийна талаар үйлэдбэриин шэнжэ баримталан хүтэлбэрилдэг болохо гэһэн тус Пленумэй шиидхэбэринүүд XXII съездын түүхэтэ зорилгонуудые түргэн саг соо бэелүүлхэ эгээл зохисотой арга боломжонуудые нээжэ үгэнэ. Тиимэл туладань манай колхозой бүхы ажалшад КПСС-эй ЦК-гай үнгэрһэн Пленумэй тогтоолтой урма баяртайгаар танилсажа байна.

Мүнөө отделенинүүдээр малшадай болон механизаторнуудай дунда партиин ЦК-гай Пленумэй материалнуудаар уншалга, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэжэ, ажахын жэлэй дүнгүүд, саашанхи зорилгонууд тухай дэлгэрэнгы ярилдаан боложо байна.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, бидэнэр тарилгын талмайн хубаарилгые дахин хаража үзөө бэлэйбди. Тиигэжэ үнгэрэгшэ хабар полинуудаймнай ехэнхи хубидань шэниисэ, горох гэхэ мэтэ ургамалнууд таригдаа һэн. Жэшээлхэдэ, горохой талмай чёдондонойхидо орходоо 2 дахин үргэдхэгдэжэ, 402 гектарта хүргэгдэһэн юм. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 12,2 центнер горох хуряагдаһан байна. Тиихэдэ Аһалигай отделениинхид га бүриһөө 20 центнер абажа шадаа. Ерэхэ жэлдэ горох тариха талмайе 1000 гектарта хүргэхэбди. Шэниисын талмай 300 гектараар үргэдхэгдэжэ, бүхы орооһото ургамалнуудай хахадһаань холо үлүү газар эзэлхэ юм. Түрэл партиингаа ЦК-гай сэсэн мэргэн заабари бэелүүлэн, тарилгынгаа талмайн хубаарилгые шэнэдхэн хубилгаһанай ашаар, саг уларилай тухашармаар байдалай тохёолдобошье, гүрэндэ 23 мянга гаран центнер таряа тушаажа, тарилгада хүсэд хүрэхэ үрэһэ хаажа, колхозниигуудтаа ажалта үдэртэнь орооһо таряа хубаагаабди.

Энэ жэлдэ полиин «хатан» кукурузашье бэеэ харуулба. Хамта 600 га таригдаһан юм. Түхэреэнэй отделениин кукурузашан М. А. Софьин даажа абаһан 110 гектар талмайнгаа га бүриһөө 880 центнер, 54 гектарай га бүриһөө 1200 центнер ногоо набша хуряаба.

Үнгэрһэн 11 һарын дүнгүүдээр гүрэндэ һү худалдаха жэлэй түсэб 97 процентээр дүүргэгдээ. Декабриин эсэс багта абаһан уялга дүүргэгдэхэ. Тиихэдэ Түхэреэнэй отделениин һаалишад КПСС-эй ЦК-гай һүүлшын Пленумэй шиидхэбэринүүдые зүбшэхэ зуураа, арга боломжонуудаа хаража үзөөд, жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 150 центнер һү тушаахабди гэжэ үгэеэ үгэбэд.

Гэбэшье гүрэндэ мяха, үндэгэ худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ тон хүндэ байдалда оронхой. Юуб гэхэдэ, үнгэрһэн үе соо эдэ продуктнуудые тушааха түсэб тус бүридөө 62,5 ба 76 процентээр дүүргэгдэдэг байна. Колхозой правлени ба партком энэ хүндэ байдалые дабажа гарахын түлөө эрид хэмжээнүүдые абажа байна.

Мүнөө дээрээ томо эхэ гахайнуудай 3 фермэ эмхидхэгдэбэ. Түргэн бэеэ хүсэдэг кемеровскэ үүлтэрэй 120 толгой эмэ гахай асарагдаанхай. Мүн адуун һүрэгөө олошоруулха тухай хэлсэнэбди.

Гүрэн түрын урда абаһан түсэб, уялгануудаа дүүргэлтэмнай имагтал ажалша зоной эдэбхи үүсхэлһээ дулдыдаха юм. Үдэр хоногой үнгэрхэ бүри коммунис ажалай түлөө тэмсэл улам эршэдэн дэлгэрнэ. Энэ жэлдэ Түхэреэнэй һаалишадай, Аһалигай гахайшадай фермэнүүдтэ, автогаражайхидта коммунис ажалай коллективүүдэй нэрэ зэргэ үгтөө. 24 колхозник коммунис ажалай ударнигай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө. Тэдэнэй тоодо 19 һаалишад ба 5 шофёрнууд оролсоно. Нютагтамнай эрхим зэргын һаалишад олон. Тээсгэн мэдээжэ һаалишан Дари Балдыновна Алсыевагай мал ажалда 25 жэл хүдэлһэнэйнь ойе бүхы колхозоороо тэмдэглээ һэмди. Хүндэтэ һаалишамнай өөрынгөө дүй дүршэл тухай, үнгэрһэн 11 һарын хугасаада даалгагдаһан бүлэг үнеэдһээ хайшан гэжэ 28831 литр гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 2209 литр һү һааһанаа хөөрэжэ үгэбэ. Дари Балдыновна колхозойнгоо бүхы һаалишадта 1963 ондо өөрынгөө бүлэг үнеэдһээ 30 мянган литр һү һаахаб гэһэн нэмэл бэшэгээр хандаба.

Мүнөө поли дээрэ нагшэбхэ тараалга түлэг дундаа ябажа байна. 50 тракторайм[н]ай 22-ынь заһабарилгаһаа гараа. Декабрь һара соо бусад хүдөө ажахын машинанууд түгэс бэлэн болохо.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, колхозоймнай бүхы ажалшад малаа эрхим һайнаар харууһалжа ондо оруулаад, шэнэ жэлдэ ажахынгаа бүхы һалбаринуудта бүри ехэ амжалта туйлахаар бэлэн.

Г. Тугарин,
Түнхэнэй «Сибиряк» колхозой парткомой секретарь.

Ажалай шэнэ амжалтанууд туйлагдаха

КПСС-эй Октябрьска райкомой пленумһээ

Һаяхан КПСС-эй Улаан-Үдын Октябрьска райкомой пленум боложо, «Коммунис партиин Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй дүнгүүд ба районой партийна организациин зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Районой промышленна предприятинуудай, барилгын организацинуудай хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд партиингаа XXII съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар хүдэлжэ байнад гэжэ пленум дээрэ элидхэл хэһэн партиин райкомой секретарь нүхэр **В. А. Кузнецов** болон үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Ажалшадай аргагүй ехэ оролдосотой шударгыгаар хүдэлһэнэй ашаар, районоймнай промышленна предприятинууд бүхы продукци гаргаха энэ жэлэй арбан нэгэ һарын түсэб 102,1 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 2040 мянга шахуу түхэригэй продукци гаргаа. Ажалай бүтээсэ жэлһээ жэлдэ дээшэлнэ. Жэшээлхэдэ, энэ жэл Улаан-Үдын мелькомбинат дээрэ ажалай бүтээсэ 20,9 процентээр дээшэлээ. Нарин сэмбын, мебельнэ, трикотажна фабриканууд, модоной завод болон бусад предприятинууд өөһэдынгөө арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэн, үйлэдбэриин талмай дээрэһээ абадаг продукци нёдондонойхиһоо 4-5 процентээр дээшэлүүлээ.

—Манай фабрикын коммунистнууд болон ажалшад түрэл партиингаа Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые тон ехэ баяр баясхалантайгаар хүлеэн абаа,—гэжэ Улаан-Үдын трикотажна фабрикын директор **Т. З. Буркин** үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.—Фабрикымнай коллектив энэ жэлэйнгээ үйлэдбэриин түсэб болзорһоонь урид, октябриин 25-да дүүргэбэ. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, манай хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд жэлэй дүүрэтэр 30600 хэһэг трикотажна хубсаһа түсэбһөө гадуур нэхэн гаргаха уялга абаа.

Партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй тогтоолые үнэн зүрхэнһөө һайшаажа, хүдэлмэришэдэй эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа байһан тухай мелькомбинадай директор **Ф. И. Орлоблин**, Улаан-Үдын һүнэй комбинадай директор **И. Д. Дамбуев,** мяха-консервын комбинадай мастер **Н. Я. Рыбникова,** модоной заводой хүдэлмэришэн **Н. Г. Плеханов** болон бусад хүнүүд хэлэбэ.

Пленумдэ хабаадагшад районой промышленна предприятинуудай болон барилгын организацинуудай ажал хүдэлмэридэ бии байһан дутуу дундануудые, мүн хойрог нобшо ябадалнуудые шүүмжэлээ.

— Район соо хүнүүдэй ажаһууха гэр байранууд саг болзортоо баригдажа, ашаглалгада үгтэнэгүй. Барилгын зарим организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө даалгабарида хайша хэрэгээр хандана, —гэжэ нарин сэмбын фабрикын директор **К. П. Альцман** шүүмжэлбэ.

Барилгашадай ажал хүдэлмэридэ бии байгаа дутуу дундануud тушаа промкомбинадай партийна эхин организациин секретарь **А. Н. Касьянов,** мяха-консервын комбинадай главна инженер **А. Н. Лобач** гэгшэд тогтожо хэлээ.

Пленум дээрэ КПСС-эй обкомой промышленностиин галаар бюрогой түрүүлэгшын орлогшо **К. М. Продайвода** дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые партиин райкомой пленумдэ хабаадагшад нэгэн дуугаар һайшаажа, тэрэнииe хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ галаар тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараа.

Пленум эмхидхэлэй асуудал хаража, КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретаряар **В. Д. Матвеевые** һунгаба.

Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхоздо механизаторнуудай һуралсал һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Эндэ долоон хоног бүри хэшээлынь тусхай үдэр — пятницада үнгэргэгдэнэ.

Механизаторай мэргэжэлдэ һурадаг хүнүүдэй эдеэлхэ столово хүдэлнэ. Энэ колхозһоо 30 хүн трактористын, 30 хүн комбайнерай мэргэжэлдэ һурана. Колхозой механигууд, үнинэй дүй дүршэлтэй болоһон трактористнар, комбайнернууд энэ һургуулида заана. Зураг дээрэ: 30-аад жэлдэ трактористаар, комбайнераар хүдэлмэрилһэн Клим Григорьевич Мальцев тракторай түлишын т[...] хеэрэлгэ тухай заажа байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Механизаторай һуралсал

ТҮЛЭГ ДУНДАА

— Газар элдүүрилхэ, ургаса хуряаха машина техникээр колхознай яһала баян болонхой. Элдэб түхэлэй 36 трактор, 18 комбайн манда бии. Ерэхэ жэлдэ 3—4 шэнэ трактор худалдажа абаха түсэбтэйбди. Теэд тэдэнээ жолоодохо мэргэжэлтэд ходол дутажа байдаг. Үнгэрһэн намарай таряа хуряалгын үедэ трактор, комбайнуудые хоёр халаанда хүдэлгэхэ гээд лэ механизаторнуудаар дутажа, ядалдаа һэмди. Тиигэжэ таряа хуряалгаа ехээр унжагайраа, хоролто үрилтэдэ ороо бэлэй. Харин энэ дутагдалые зайсуулха арга мүнөө олдоод байна, — гэжэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь Николай Иннокентьевич хөөрэнэ.

Техникээ гүйсэд дүүрэн ашаглаха, мэргэжэлтэдээр хангаха хэрэгтэ колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хүдөө ажахын техникэ шудалхынь тулада тусхай һуралсал эмхидхэхэ гэһэн ехэ ашатай туһатай хэмжээ ябуулга хараалагдаад, бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байна.

Механизаторнуудай һуралсал эмхидхэхэ гэжэ колхозой правлениин, парткомой хүсэлхэдэ, һуралсаха нүхэд пилээд олон байба. Ингэжэ 21 хүн комбайнерай, 28 хүн трактористын мэргэжэлтэй болохын түлөө һуража захалһаар һара үлүүтэй болобо. Эдэнэй ехэнхинь залуушуул. Мүн урдань механизатор ябаад туршаһан аад, машина жолоодохо эрхэ олгоһон үнэншэлгэгүйшүүл тэдэнэй дунда бии.

Колхозой главна инженер Дмитрий Семенович Злыгостев механизаторнуудай һургуулиин һуралсалай талые дааха зуураа, өөрөө трактор заадаг. Тиихэдэ МТМ-е даагша Виталий Андреевич Слукин мүн лэ трактор тухай хэшээл үнгэргэдэг юм. Үнинэй механизатор мэргэжэлтэй комбайнер нүхэр Ильчук талын «онгосо» шудалагшадые һургана. Комбайн, тракторай орёо оньһотой танилсаха, тэдэниие жолоодожо һураха эрдэм үзэхэтэеэ хамта агротехникэ тушаа шухала шухала заабари абадаг. Агротехникын хэшээл 25 жэл агрономоор хүдэлһэн, дээдэ мэргэжэлтэй Иван Константинович Кулик үнгэргэдэг байна.

Бүгэдэ ниитын һуралсалда хабаадагшад гансал техникэ, агротехническэ заабари шудалаад дүүрэхэ бэшэ, үшөө хажуугаарнь политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ уялгатай. Һуралсалые даагша — колхозой правлениин түрүүлэгшэ М. А. Якимов, политическэ талаарнь орлогшо—парткомой секретарь Н. И. Охолин гэгшэд улас түрын һуралсал эрхилдэг юм.

Эндэ һуража байгшад хабарай тарилгын эхилхын урда тээ эрхэ бэшэ тракторист, комбайнер гэһэн үнэмшэлгэтэй болохо, тиигэжэ тарилга, хуряалгын үедэ булад агта, талын «онгосонуудые» хүллэн, жолоодохо зорилго табинхай. Тиимын тула механизаторнуудай һуралсал недели бүхэндэ гурба дахин (понедельник, среда, пятница) 3—3 часай туршада үнгэргэгдэдэг байна. Һургуулияа ноябриин 15-һаа эхилһэн эдэ нүхэд табяад шахуу часай программа гаранхай.

Механизатор болохо дуратайшуул лэ энэ һургуулида һурадаг, тиимэһээ эдэнэр һуралсалдаа ехэ ханалгатайгаар, оролдосотойгоор хандана. Жэшээнь, нүхэр Курикаловай хүтэлбэрилдэг барилгашадай найман хүнһөө бүридэһэн бригадынхид ехэ һайнаар һурана. Борис Курикалов, Иван Шарин, Иван Окладников болон бусад гансал һайн сэгнэлтэ абадаг юм.

Барилгашадай бригадын гэшүүд һаяар барилгын модо отолжо бэлэдхэхэеэ хүбшэ гарахаар түхеэржэ байна. Тэндэ хүдэлжэ байха үедөөшье тэдэнэр һуралсалаа таһалдуулхагүй. Бригадынхидай дунда үнинэй тракторист нүхэр Панафидин ажалладаг юм. Энэмнай нүхэдтөө трактор заалгые үргэлжэлүүлхэб гэжэ бэедээ харюусалга даагаа.

— Эдэ нүхэдые һайнаар һургажа, тракторист, комбайнер гэһэн мэргэжэлтэй болгоод байхадаа, ерэхэ хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын үедэшье бүхы техникээ хоёр-гурбан халаанда табижа, хүдэлгэхэ аргатай болохо байнабди. Механизаторнуудай һуралсал ажахыда ехэл туһатай зүйл байһыень мэдэрээбди,—гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлнэ.

Тиихэтэеэ хамта, тус колхозой механизаторнууд мүнөө тракторнуудаа заһабарилан, ерэхэ жэлэй хүдөө ажахын хүдэлмэридэ түгэс бэлэн болгохо гээд шангаар хүдэлжэ байһан үетэй. Шэнэ жэлэй гаратар 9 трактор зуһабарилагдажа дүүрэхэнь. Бусад тракторнуудаа Совет Армиин һайндэр болотор заһажа дүүргэхэ уялга абанхай. Удаа дараалан комбайн болон бусад техникэ, газар элдүүрилхэ зэмсэгүүдэ[...] һабарилжа орохо түсэбт[...]

Мүн Ленинэй нэрэм[...] колхозой малшад мүн лэ о[...]роо мэргэжэлээ дээшэлү[...] һуралсалда хабаадана. М[...] томо томо гүүртэ, отара[...] дээгүүр ажалладаг мал[...] тусхай программын ёһоор [...] адууһанай анатомитой та[...]сажа, харууһалха, эдеэлү[...] заабари шудалжа, хүдөө [...]хын техникэ ашаглаха, [...]барилха гурим заалгажа [...]на. Колхозой главна м[...]жэлтэд нүхэд Фирсов, Цы[...]жапов, отделенинүүдэй зоо[...]нигүүд, ветеринарнууд [...] Чойдонов, Баинов, Гыр[...] Цыренов энэ һуралсалые [...] тэлбэрилнэ.

Үргэн олон колхозниг[...] эрдэм мэргэжэлтэй болг[...] оролдожо байһаниинь тон [...]шаалтай. Тиигээд лэ энэ [...]ла хэмжээ ябуулгануудаа[...]раалһан болзор соогоо э[...]тэй гуримтайгаар дүүрг[...] тула колхозой правлени, [...]тийна комитет болон комс[...]лой организаци оролдолго[...]гаха уялгатай.

Г. Цыреторов

Морин эрдэни—манай баялиг

Арбаад жэлэй саада тээ манай Амгаланта, Дабаата нютагуудта 300 гаран адуун һүрэг хада майлын оройгоор атарлан бэлшэжэ ябахадаа гоё агша һэн. Буряад зоной баялигуудай нэгэн адуун һүрэг лэ ха юм. Зүгөөр энэ баялигаа ямаршье бодолгүйгөөр хороожо эхилшэһэн байнабди. Тиигэжэ адуун һүрэгөө үндэһөөрнь үгы хэхэ туйлдаа хүрэһэн гээшэбди. Энэ тон бүтэхэгүй алдууемнай манай парти, правительство тон зүбөөр шүүмжэлэн элирүүлжэ, зүб мүртэнь оруулха тушаа ехэ анхарал табиһан байна. Энэ анхарал оролдолгын аша үрые харюулхын тула бидэнэр адуугаа үүсхэбэрилэн олошоруулха талаар тон ехэ хүдэлмэри хэхэ зэргэтэйбди.

Мүнөө үедэ манай Бэшүүрэй совхоздо оройдоол 200 гаран адуун бии. Энээнһээ урда бии байһан адуугаа мүртэйгөөр харууһалдаггүй, олошоруулхын түлөө биратай хүдэлмэри ябуулдаггүй байгаабди. Хамаг ажалаа машина, техникээр хэдэг боложо байхадаа мориной хүсэн мартагдажа байгаа гээшэ. Тиигэжэл малаа адуулха, бухалаа шэрэхэ, мүн бусадшье ажалда морин хүртэхэеэ болишонхой. Олонхи ушарта малаа ябагаар адуулха баатай болошонобди. Манай Амга[...]та нютагта оройдоол 30[...] морин бии. Эдэмнай хаана[...] хүртэдэггүй. Ядахадаа ту[...]дэ гараха болоходоо мор[...] дэрэнхаар трактор бэд[...] һураггүй түргэн олдохо б[...] Тиигэжэл трактораараа х[...]тайгаар түлеэ шэрэжэ [...] жэрхёод, хабарай тар[...] ерэхэдэ алга һууха саг ер[...]

Хямда сэнтэй адуунай [...]хан, арьбангынь ямар ам[...] гээшэб! Үбэлэй хүйтэндэ [...]бангай тоһоор халюур[...] хурса шүлэ уужархёод яб[...]да бэедэшье һайн лэ.

Адуунай ашагтайе һ[...] ойлгожо, саашадань оло[...]руулха тухай манай Бу[...] орондо гараһан үүсхэлые [...]нэр ехэтэ дэмжэнэбди. [...] совхозоймнай хүтэлбэрил[...] болон мэргэжэлтэд энэ [...]лые зүбөөр ойлгожо, бии [...]һан гүүнүүдээ бултыень [...]луулжа бүридхэбэ. Һайн [...] тэрэй азарга асаржа, гүү[...]тээ табяад, унагадые аба[...]рэгээ һайжаруулжа, тон [...]га эрилтэтэйгээр ябуулх[...]

Ойрын болзорто Бэшү[...]мнай үргэн талаар адуун [...]гүүд атарлан бэлшэхэ бол[...]

Бадма-Цырен Цырендо[...]
Бадматар Донду[...]
Бэшүүрэй совхозой 6-[...]
отделениин мори[...]

Адуун һүрэг олошоруулха гэһэн үүсхэлые баяр баясхала[...] дэмжэһэн моришон Бадма-Цырен Цырендоржиев суггаа ху[...] Бадматар Дондубондоо мойһон хара морин эрдэниие заажа [...]жэ хөөрэнэ:

—Зүб лэ юумэн хэгдэжэ байнал даа, Бадматар. Мүнөө оро[...] хорёод мори харууһалжа байһан һаа, хэдыхэн жэлһээ олон [...]дые һургажа, үргэн талаараа табилуулхабдил. Зураг дээр[...] руун гарһаа) ахалагша моришон Бадма-Цырен Цырендорж[...]таа хүдэлдэг Бадматар Дондубонтоёо хөөрэлдэжэ байна.

М. ГОНЧИКОВОЙ фо[...]

1965 оной хэмжээндэ хүрэбэ

Һаяхан боложо дүүрэһэн түрэл партиимнай ЦК-гай ноябриин Пленум оронноймнай ажалшадай урда шэнэ зорилгонуудые табиһан байна. Промышленность, барилга болон хүдөө ажахын хүтэлбэрилгые саашадань һайжаруулха эрилтэ табиха зуураа, арадай ажахын һалбари бүхэндэ байһан арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэхэ тушаа шанга эрилтэ табиба.

Эдэ зорилгонууд үнгэрэгшэ Пленум дээрэ гансата табигдаа бэшэ, харин парти, правительствамнай үйлэдбэриин арга боломжонуудые һайнаар хэрэглэжэ, ажалай бүтээсые эрид шууд дээшэлүүлхэ талаар эрилтэ ходо табижа байдаг. Гэхэтэй хамта манай республикын загаһашад партиин хараалһан зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлэн, һүүлэй жэлнүүдтэ ажал хэрэгтээ ехэхэн хубилалта хэһэн байна. Бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлмэрилһэнэйнгөө ашаар республикымнай загаһашад 11 һарын туршада жэлэйнгээ түсэбые 132 процент дүүргэбэ. Энэ жэлдэ хэгдэһэн ажалайнь дүн согсолон харахада, загаһашадай ажалай бүтээсэ нилээд ехээр дээшэлээ. Тиигэжэ республика доторнай загаһа барилга долоон жэлэй эсэс 1965 ондо хараалагдаһан хэмжээндэ хүргэгдэбэ.

Байгал далаймнай баялиг элбэг ехэ. Гансахан энэ жэлдэ түсэбһөө гадуур зуу мянган пүүд загаһан гүрэндэ тушаагдаа. Байгал далайн эрьеэр оршодог загаһанай үйлэдбэритэй бүхы предприятинууд долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлые амжалта түгэсөөр дүүргэбэ. Тэдэнэй дундаһаа Кабанскын загаһанай завод онсо шалгарна. Загаһа бариха түсэбынь 162 процент дүүргэгдэнхэй. Эндэхи аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ загаһа баридаг колхоз шэн зоригто ажалаараа Байгалай загаһашадай дунда түрүүлжэ ябана. Байгша ондо тус колхозойхид 5400 центнер загаһа гүрэндөө тушаажа, жэлэйнгээ түсэбые 2400 центнерээр үлүүлээ. Тэрэшэлэн Кабанскын аймагай «Байкал» колхоз, Баргажанай аймагай «Путь Ленина» колхоз загаһа бариха даалгабаринуудаа холо үлүүлэн дүүргэнхэй.

Пимэ толотомо амжалтануудые манай загаһашад хайшан гээд туйланаб гэхэдэ, загаһа бариха ажалдаа уралан нарижуулгын ба ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые олоор нэбтэрүүлдэг болонхой. Наука, техникын үзэгдөөгүй ехээр хүгжэжэ байһан энэ үедэ мүн загаһа барилга дээрэшье оньһото техникэ, шэнэ зэр зэмсэгүүд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Кабанскын загаһанай заводой солото бригадир Михаил Васильевич Леликовэй даадаг бригадын хүдэлмэриин дүй дүршэл хаража үзэе. Тус бригадынхид Байгал далайда удаан саг соо табигдадаг губшуурай конструкциие шэнэдхэн хубилгаха талаар ехэ амжалта туйлаһан байна. Тиигэжэ ажалаа ехээр хүнгэдхэхынгөө хажуугаар загаһа барилгыень баһал горитой ехээр дээшэлүүлжэ шадаа. Тиин бригадын юһэн гэшүүд хоёр губшууртай хүдэлхынгөө орондо гурбые табидаг болонхой. Энэ оролдолгонь дэмы хооһоор үнгэрөөгүй. Үнгэрһэн зунай сезондо 480 центнер омоли бариха даабаряа 1930 центнер хүрэтэр дүүргээ. Ингэжэ бригадын гэшүүн бүхэн 214 центнер загаһа бариба. Энээниень дунда зэргээр абабал республикымнай юрын нэгэ загаһашанай ажалай бүтээсэһээ гурба дахин ехэ болоно. Нүхэр Леликовэй бригадынхид туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарнагүй. 1963 ондо дүрбэн губшуур дээрэ хүдэлмэрилхэ зорилго табижа байна.

Тэрэшэлэн энэ заводой түрүү бригадирнуудай нэгэн Яков Якушевай бригадынхид тэрэ эдэбхиие халан абажа, ажалайнгаа бүтээсые баһал хэды дахин дээшэлүүлжэ шадаа. Загаһа барилга манай республика дотор һүүлэй жэлнүүдтэ үбэл зунгүй ябуулагдана. Үбэлэй сагта мүльһэн доро һоо загаһа бариха гээшэ эгээл ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдэй нэгэн болоно. Хэды бэрхэшээлтэй байбашье һаань, һайн арга, түрүү дүй дүршэл хэрэглэн, ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлжэ байһан загаһашад яһала олон. Яруунын загаһанай заводой Александр Залуцкиин бригада мүльһэн доро һоо үдэр соо 200 центнер загаһа барижа, бусадта эрхим жэшээ харуулна.

И. Аргюнин.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1962 оной декабриин 22.

Шалгаһанай һүүлээр...

...й үбэлжэлгэдэ бэлэд... хилхэдэ сомоной Совед... ...ала гар хүрсэлдэдэг, ...уудаа, саг үргэлжын ...нуудые тэрээн руу ...улдаг гуримтайбди. ...кэлэй үбэлжэлгэдэ бэ... ...й эхилхэтэй сасуу ма... ...оной харьяада ородог ... совхозой фермэнүү... ...лжэлгэдэ бэлдэхэдэнь ..., шалгаха хэрэгтэ ...н саг үргэлжын хүдөө ... комиссиһаа гадна, ...льтурын, ажаһуудалай ...саг үргэлжын комисси ...бхитэйгээр хабаадал...

...жэлнүүдтэ, сэхынь хэ... ...гансал малай байра ...тушаа хамаг анхара... ...ндуулаад лэ, малша... ...аһуудал тушаа совхо... ...элбэри һаналаа ехэ га... ...й байгаа. Тиимэ тула мүнөө жэлдэ энэ асуудалда онсо анхарал хандуулха зорилготойгоор соёл культурын, ажаһуудалай комиссиинхид малшадай ажаһуудалые фермэнүүдэй бүхы гүүртэ, отарануудаар ябажа хараһан байна.

Тиихэ зуураа, горитойхон дутагдалнуудые элирүүлбэ. Малшадта зохисотой һайн байдал байгуулха тухай совхозой дирекци, партком болон профсоюзай хүдэлмэришэдэй комитет һаналаа табидаггүй байшоо. Жэшээнь, 3-дахи фермын Байсын эбэр, Хуурай гэжэ газарнуудта хүдэлдэг малшадай гэр задагай зайдан, хэзээ заяанай дулаалагдадаггүй болошонхой, нэгэ дабхар раматай, һандархай үүдэтэй байба.

Энэ фермын үхэршэд, хонишод эбдэрхэй пеэшэнтэй, уйтан, муухай гэрнүүдтэ ехэнхидээл һуудаг. Тиихэдэ дүтэ шадар банишье байхагүй, халтад гэхэдээ түлеэ залһаар дуталдаха, хүйтэ нойтоор байха баатай болодог байһанаа тэдэнэр гомдоо һэн. Олон айлнууд үбгэд хүгшэдтээ, үхибүүдтээ эндэ байрладаг бшуу.

Саашань абаад ерэхэдэ, соёл культурын талаар бүришье мууса хангагдадаг байгаа. Радиоприёмнигууд хаанашье харагдаагүй, газетэ, журнал, ном һудар гээд лэ, хэрэгтэй юумэнүүл ажалшадта олон ха юм даа. Тиихэдэ клубай, библиотекын хүдэлмэрилэгшэд, наймаашад болон эмшэдэй энээн руумнай бүри оройдоо айлшалдаггүй байһан ехэ дутуу зүйлнүүд элирүүлэгдээ һэн.

Мал ажал дээрэ хүдэлжэ байдаг тосхон сэлеэнһээ холо, таһархай һуудаг нүхэдтэ иигэжэ хандаха гээшэмнай тон тэсэшэгүй ушар болоно. Тиимэл тула совхозой фермэнүүд дээгүүр хэһэн шалгалтынгаа дүнгүүдые согсолжо үзөөд байхадаа, тус комиссиин гэшүүд энэ асуудалые сельсоведэй сессиин үзэмжэдэ табиха гэжэ шиидэһэн байгаа. Тиигэжэ энэ шухала асуудал Соведэй соёл культурын, һуудалай комиссиин гэшүүдэй үүсхэлээр үргэн хэлсээндэ табигдаба. Комиссиин түрүүлэгшэ депутат В. Н. Волченкова сесси дээрэ элидхэл хэһэн, ехэ хөөрэлдөөн болоһон юм.

Малшадта иимэ муугаар хандажа байдаг тушаалта нюурнуудһаа депутадууд һаяын сагта дутагдалнуудаа усадхахынь эрилтэ хэһэн байна. Гадна соёл культурын, медицинын, мүн худалдаанай талаар малшадые үбэлжэлгын хатуу шанга хаһада таһалгаряагүй һайнаар хангажа байхын тула тусхай хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан байха юм.

Сессиин абаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые тус комисси өөрөө хинан шалгаха гэһэн байна. Иигэжэ малшадые соёл культурын ба ажаһуудалай талаар хангалга ниитын хиналтада абтаба гээшэ. Энэнь түрүүшынгээ һайн үрэ дүн харуулжа захалаа.

Сомоноймнай Соведэй депутат, тус комиссие толгойлогшо Валентина Никитична эдэбхи үүсхэлтэйгээр депутадайнгаа уялга дүүргэдэг, комиссиингаа гэшүүдые бүгэдыень ниитын хэрэгтэ элсүүлжэ шададаг, хүндэтэй болоһон нүхэр.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум партийно-гүрэнэй хиналтые шэнэдхэн байгуулха асуудал шиидхэхэ зуураа, олониитын хиналтые нарижуулан һайжаруулха тухай анхаралаа онсо хандуулба. Иимэһээ нютагай Соведүүдэй депутадууд болон саг үргэлжын комиссинуудые энэ шухала хэрэгтэ хабаадуулха гээшэ һайн аша туһа хүргэхэ байна.

Д. Аюшин,
Хориин сельскэ соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Бүгэдэндэ хабаатай хэрэг!

Түрэлхидэй харюусалга ехэ

...удые зүб мүрөөр хүмүү... ...өөрэлдөөнэй эхин саг бол... ...о табигдаба гэжэ сэдьхэнэб. ...удые хүмүүжүүлхэ гээшэ ...усалгатай, хүшэр хэрэг. Энэ ... эсэгэнэрэй, ахамад нүхэ... ...уулиин хүдэлмэрилэгшэдэй ...аймнай хүсэл оролдолгоһоо, ...э дулдыдаха.

...ууд хүн угсаатанай гэшхээ... ...раар ябажа, түби дэлхэйн ...дые нээдэг. Тэрээн мэтэ ...лэгшэд хадаа элдэб «орёо ...дые» дамжан ургажа ябаа ... зүрхэнэйнь нюусануудые ...еэд хүмүүжүүлэгшын үүр... ...даа: баясахынгаа хажуугаар ...ье ушар хаа-яа тохёолдо... .... Зүгөөр тэрэнэй зүрхэндэ ...алай дүлэн хэзээдэшье ... ёһогүй. Бархэшээлнүүдтэй ...сухариха эрхэгүй, юуб гэ... ...энэй һэшхэлдэ хүнэй хуби ...алгагданхай ха юм.

...н үхибүүдээ зоргондонь ор... ...һон бүлэнүүд үшөөл бии гэ... ...хээр. Хэрбээ хэн нэгэ хү... ...энэй үйлэдбэриин голодоһо ...аань, ямар шанга хэлсээн ...гээшэб. Теэд хүмүүжүүлхы... ...ндэ элдэб бузагай ушарнуу... ...алдабал, юундэ абяа анир... ...нэбибди? Үхибүүгээ зор... ...ромгүйгөөр ургуулжа бай... ...эрэй урда шанга эрилтэ ...бигдаагүйб?

...жэшээнүүдые хараад үзэе. ...ургуулиин 4-дэхи классай ... Валерий Алексеев тоомоо ...ай, юумэ хулууһанайнгаа ...ветскэ райгүйсэдкомой ми... ...һагтахи үхибүүдэй таһал... ...гдаһан юм. Эхынь хүдэлдэг ...бариилгын заводой директор нүхэр Крутояренкода бэшэгээр хандаа һэмди. Валерий хүбүүгээ һургахын хойноһоо оролдодоггүй эхыень коллективтээ шүүмжэлээд, туһалха хэмжээнүүдые абыт гэжэ бэшэһэн байгаабди. Теэд мүнөө хүрэтэр харюу абаадүйбди.

9-дэхи һургуулиин һурагша, 13-тай Гриша Краснухин наншалдаһанай, багашуулай мүнгэ буляаһанай, олоһон мүнгөөрөө архи ууһанайнгаа түлөө хэдэн дахин манда асарагдаһан юм. Тобшолон хэлэбэл, ноябриин 3-най үдэшэ шал һогтуу ябатараа баригдаа һэн. Тиигээд 12 хоног үнгэрһэн хойно 11 наһатай Коля Тимощенкотэй хамтаржа, нэгэ шэл улаан архи абаад, архиин заводой склад соо шурган орожо тэрэнээ уужархёод, гаража ошохо дээрээ гал носоожорхиһон байгаа.

Шэлэй заводой цехэй начальник нүхэр Птицында бэшэгээр хандаабди. Юуб гэхэдэ, Гришын эхэ тэндэ хүдэлдэг байба. Теэд мүн лэ харюу абаагүйбди.

Иимэрхүү жэшээнүүдые тоолохо болоо һаа олон. Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, багашуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ үшөөл бага анхарал хандуулагдана. Зарим предприяти, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэришэнэй гэр бүлын байдал, ургажа ябаа хүүгэдэй хуби заяан минии хэрэг бэшэ гэжэ тоолодог. Эгээ тиимэһээ нүхэд И. Щапов, Б. Базаржапова-Линховоина болон А. Миронова гурбанай хандалга-бэшэгые тон дээрэ дэмжэнэб.

Л. Степанова,
Советскэ райгүйсэдкомой милициин таһагай үхибүүдэй таһалгын инспектор.

Кабанскынхидай дүй дүршэл нэбтэрүүлнэ

Аймагай Соведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһаг найман, арбан нэгэн жэлэй һургуулинуудай директорнүүдые, эхин һургуули даагшанарые суглуулжа, зүблөө үнгэргэбэ. Бүгэдэ ниитын уялгата һуралсал тухай Хуулиин аймаг дотор хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһан тухайда арадай гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Ахтинов зүблөөн дээрэ элидхээ. Тиихэдээ Кабанскын аймагай һургуулинуудай энэ талаар туйлаһан дүй дүршэл тушаа онсолон тогтобо. Һургуулида ябадаггүй, һуралсалаа хаяһан, һургуулиин наһанай хэдэн үхибүүдые эрхэ бэшэ эрдэмдэ һургахаар шиидэбэ.

Г. Ямпилов.

Зэдэ.

Каменскын профтехучилищиин һурагшад (зүүн гарһаа): Юрий Коломейцев, Виктор Божеев, Анатолий Кобылкин, Валерий Дмитриев, Степан Туробов, Николай Щапов. Мүнөө үедэ тэдэнэр Тимлюйгэй цементно-шиферэй завод дээрэ ажаүйлэдбэриин практика гаража байна. Һаядаа электрослесарэй мэргэжэлтэйнүүд болохо юм. Эрхим дүй дүршэл абахыень заводой хүдэлмэришэд тэдээндэ ходо туһалжа байдаг.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Уран һайханай харалгада бэлдэжэ эхилбэ

Буряадай АССР-эй тогтоһоор 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан харалгада уран һайханай бүлгэмэй коллективүүд бэлдэжэ эхилбэ. Тус харалга шэнэ жэлһээ эхилээд, апрель һара хүрэтэр үргэлжэлхэ юм.

Мүнөө үедэ дурсагдаһан харалгые бэлдэхэ үнгэргэхэ городской комисси 17 хүнһөө байгуулагдаба. Тэндэ партийна, советскэ, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай түлөөлэгшэд, артистнууд болон бусад хүнүүд оронхой.

Ниислэлэймнай предприятинуудта, эмхи зургаануудта, дээдэ болон дунда һургуулинуудта уран һайханай шэнэ коллективүүд эмхидхэгдэжэ байна. Энээн тухай хэдэн жэшээнүүдые харуулая. «Электромашина» заводто 250 хүнһөө бүридэһэн дуушадай коллектив, Улаан-Үдын пионернүүдэй ордоной дэргэдэ дуу болон хатарай тусхай ансамбль байгуулагдаба. Хатаршадай бүлэгтэ 40 хүн, хоорто 200 хүн бэшүүлэн ороод, бэлэдхэлээ эхилэнхэй. Гадна арадай инструментнүүд дээрэ 38 хүн хүгжэмэй шэнэ зохёолнуудые наадан һуража байна. Тэрэшэлэн Улаан-Үдын сэмбын фабрикын уран һайханай бүлгэмэйхид һүүлэй хоёр жэлэй турша дотор хүдэлхөө болиһон аад лэ, мүнөө үедэ нилээд ехэ юумэ хэжэ эхилэнхэй.

Олохон коллективүүдэй программа хаража үзэхэдэ, республикын тогтоһоор 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан тусхай зүйлнүүд тэндэ олоор ороһон байха юм. Ажахын болон культурна байгуулалтын талаар 40 жэлэй турша дотор туйлагдаһан асари ехэ амжалтанууд, коммунис ажалай габшагайшуул тухай дуу болон шүлэгүүд олонхи коллективүүдэй репертуарые шэмэглэнэ.

Гадна город доторнай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад, оюутан болон залуушуул уран һайханай бүлгэмүүдтэ олоороо бэшүүлнэ. Тэрэшэлэн мүнөө жэлэй харалгада искусствын бүхы янза һалбаринуудаар уран һайханай бүлгэмэйхид хабаадалсаха байна.

Б. Егоров,
Улаан-Үдын городой Соведэй гүйсэдкомой культурын таһагые даагша.

ТАНИЛСАГТЫ, БУРХИНОВА

☆ *ЗУРАГЛАЛ* ☆ ☆

Зарим хүнүүд бүхы наһаяа дуун шэнги хонгёогоор, арюун дорюунаар ажаһуудаг. Тиимэ хүнүүдтэй уулзахадаа, нээрээшье, ёһотой ирагуу, сэдьхэл зүрхэндэш бага наһанһаа шэнгэһэн дуунтай дахинаа золгохоо байһандал мэдэрэл түрэдэг юм.

Иимэ хүнүүдые Н. С. Хрущев ажабайдалаймнай замай залууршад гэжэ сэсэн мэргээр нэрлэһэнииинь, юрэдөө, зүйтэй бшуу.

Замай залууршад гол түлэб промышленна үйлэдбэридэ гү, али үгышье һаа, хүдөө ажахыда бии гэжэ ходол һанажа ябагша һэм. Харин ном наймаалдаг зургаанда бии юм гэжэ хэлээ һаатнай, энеэхэ байгааб. Һанаадшье үзыт, номой магазинда...

Би һаяхан Баргажан нютагаар ябажа ерээб. Энэ аймаг баян даа: ан гүрөөлөөршье, таряа талхаараашье, омоли загаһаараашье... Гэхэ зуура эгээн дээдэ бэлигынь дорюун зантай баргажанаархид өөлэдөө ха юм.

...Баргажанай түб үйлсөөр хүнгэхэн бэетэй буряад эхэнэр алхална. Урагша хойшоо һүндэлһэн улад зон булта тэрээнтэй зулгыгаар, үнинэй танил зангаар мэндэшэлдэг.

Зарим нэгэнтэй уулзахадаа, хэды яаралтай ябабашье ойр зуура зогсожо, гарыень шангаар баряад: «Юундэ мандаа һаянай орохоёо болишобот? Шолоховой зургаадахи боти ерээл»,—гээд саашална.

«Оо, Вера Молоновна, заатагүй орхёоройт Зай гү?—гэжэ хойноһоонь ооглоод үлэнэ.

Вера Молоновна Бурхинова энэ харгыгаараа аяар арбан зургаадахи жэлээ урагша хойшоо алхална ха юм.

Арбан зургаан жэл... Тэрэнэй саана... Иимэ томо тура гэрнүүдшье, болбосон баян ажахынуудшье хомор һэн. Дайнай һүүлэй үеын он жэлнүүд байгаа. Совет арадай дайсанаа дараад, байдалаа һэргээн хүгжөөжэ ороһон үе бэлэй. Тэрэл үедэ Баргажан тосхондо номой магазинай шэнэ байшан баригдажа, Вера Молоновна даагшаар томилогдоо һэн.

— Бага байхаһаа ном уншаха ехэл дуратай һэм, гэжэ нүхэр Бурхинова хөөрэнэ. Класс соомнай нэгэ тоомгүй хүбүүн бии байгаа юм. Библиотекэһээ номуудые абаад, хуудаһануудынь бэхэдэхэ, шуулажашье хаяха ехэл һэнгэргүй хүбүүн агша һэн. Нэгэтэ номоо хээлэжэ һуутарнь, тэрэнииень буляажа абаад зада хараагаа бэлэйб.—гээд, Вера Молоновна энеэбхилэн үргэлжэлүүлнэ. — Тэрэ гэһэнһээ хойшо мүнөөхи хүбүүн номуудаа ехэл сэбэрхэнээр абажа ябадаг болоһон юм.

Тэбхэр арбан табан жэлэй хугасаа соо Вера Молоновна Баргажанай номой магазиние хүтэлбэрилнэ. Энэнь номдо дуратайшуулай эгээл һайн һанадаг газар болонхой. Шэнэ номууд холын гүүртэ, малшадай гэр байрануудта эндэһээл ходо абаашагдажа байдаг.

9 саг. Магазинай тагууд дээгүүр табяатай номуудые уншагшад өөһэдөө шэлэн абажа, харана, шалгана.

— Бээрээ шэлэжэ абаха гээшэ, юрэдөөл, һайн хэрэг даа. Тэрэмнай коммунис гурим журамай эхи захань болоно, —гэжэ Вера Молоновна омогорхон байжа хөөрэдэг.

Теэд Вера Молоновна хадаа «уншагшадни өөһэдөө дуратай номоо шэлэжэ абана бэзэ» гээд һуудаггүй заримдаа заажа үгэдэг, дуратай номыень шэлэлсэдэг юм. «Энэ ном абагты, энээн соотнай иимэ юумэн тухай хэлэгдэнэ. Юрэдөөл һонирхолтой ном даа» гэхэшэлэн ходо тайлбарилжа, туһалжа байдаг.

— Элдэбын уншагшад бии юм. Зариманиинь үсөөхэн, үнинэй хэблэгдэхээ болишоһон номуудые хэрэглэдэг, зариманиинь һонин сюжедтэй, ушаралта ябадалтай зохёолнуудые бэдэрдэг байха, нүгөөдүүлынь —юушье уншахаяа ойлгодоггүй байха. Номуудай «ой соо» ороод төөришэдэг заримание зүб зүргэдэнь оруулхаһаа һайн юун байхаб,—гэжэ Вера Молоновна үнэн зүрхэнһөө хөөрэнэ.

Нүхэр Бурхиновагай даадаг номой магазин даабаряа һара, жэл бүри дүүргэдэг, түсэбһөө гадуур хэдэ мянгаад түхэригэй ном наймаалдагаараа суурхаһаар үнинэй. 1961 ондо 230 түхэригэй, энэ жэлэй сентябрь, октябрьда 100 түхэригэй ном түсэбһөө үлүүлэн наймаалаа.

Вера Молоновнагай амжалта туйладаг «нюусань» юуб гэхэдэ, уншагшадай хэрэглэмжые бүрин хангаха гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдодог, ажалдаа ханамжатайгаар хандадаг, ниитын хэрэгтэ шунан ородог һайн һайхан заншалтай юм.

— Ном тараагшад яһала туһалдаг даа. Коммунистнар, комсомолшууд илангаяа ехэ туһа хүргэдэг. Колхоз, совхоз бүхэндэ танил талатай хүмби. Тэдэнэрнил тараалсана бшуу, —гээд, Вера Молоновна «нюусаяа» тайлбарилна.

Вера Молоновна Бурхинова эсэхэ сусахые мэдэнгүй, үбэлзунгүй ном тараажа, ухаан бодолой арюун үрэһэ арад зоной сэдьхэл зүрхэндэ тарижа, аймаг соогоо сууда гараһаниинь мэдээжэ.

Арадай гэгээрэлэй түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн Вера Молоновна үнэн сэхэ ажалайнгаа түлөө Хүндэлэлэй грамотада, мүнгэн шанда нэгэтэ бэшэ хүртэһэн байна.

Нүхэр Бурхиновагай намтар ирагуу дуун шэнги. Ажабайдалай далайе иимэл дорюунаар гаталан, намтарайнгаа алтан дэбтэртэ бүри һайхан шэнэ хуудаһануудые нэмээжэ ябаарайт гээд зураглалаа дүүргэхэ дуран хүрэнэ.

В. Петонов.

Түрэл орон доторнай

Ново-Черемушкидохи фабрика

1

2

3

Москвагай Ново-Черемушкидо Свердловой нэрэмжэтэ Москвагай торгоной комбинадай туршалгын-жэшээтэ бүд нэхэлгын фабрика хүдэлмэрилжэ байдаг. Энэ фабрикада ехэнхи ажалынь оньһожоруулагданхай. Эндэ 600 автомат-станогууд тодхогдонхой. Фабрика бүхы хүсөөрөө хүдэлжэ эхилхэдээ, жэл бүри 600 мянган метр бүд гаргадаг болохо юм. Агаарай хүйтэн дулаание тааруулжа байдаг түхеэрэлгэнь тус предприятида саг үргэлжэ 22°С температура байлгадаг юм. Бүд нэхэлгын юрын цехүүд соохидо орходоо энэ фабрикын цехүүд соо нилээд намдуу аалин байдаг.

1-дэхи зураг дээрэ: фабрикын үүдэнэй дэргэдэ.

2-дохи зураг дээрэ: электротехник Владимир Петряков агаарай хүйтэн дулаание тааруулжа байдаг түхеэрэлгын оньһон пультын хажууда дежурлана.

3-дахи зураг дээрэ; хүдэлмэришэн Г. В. Маркина бэлэдхэлэй цехтэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Кубын индустрида туһаламжа

КУЙБЫШЕВ, декабриин 15. (ТАСС-ай корр.). «Һаруул һайхан ерээдүйгөө байгуулжа байһан Кубын арадта саашадаашье туһаламжа хүргэжэ байхабди».

Н. С. Хрущевой хэлэһэн эдэ үгэнүүдые Средневолжско станок бүтээлгын заводто дахин дабтагдажа байна. Энэ предприятиин коллектив революционно Кубын захил дүүргэнэ.

Тус заводой директорэй орлогшо И. А. Юрчук гэгшэ иигэжэ мэдүүлбэ:

— Энэ жэлдэ баатарлиг олтирогто 46 токарно-шүрэб гаргадаг станогуудые эльгээбди. Мүнөө үедэ 1963 оной захилые дүүргэлгэдэ бэлэдхэл хэжэ байнабди. Январь һараһаа эхилжэ шэнэ агрегадуудые эльгээхэбди.

Аха дүү Кубын арадта арадай ажахые хүгжөөхэ ябадалдань туһалжа байһаараа эндэхид ехэ омогорходог.

СССР-эй чемпионууд

РИГА, декабриин 18. (ТАСС). Инженер-геолог Татьяна Затуловская (Баку) эгээ түрүүшынхиеэ шатараар Советскэ Союзай чемпионой нэрэ зэргэтэй болобо.

ЕРЕВАН, декабриин 19. (ТАСС). Гроссмейстер Виктор Корчной шатараар СССР-эй чемпион болобо. Мүнөөдэр һүүлшын, 19-дэхи турта Аронинтой наадажа тэнсээд, 14. очкотой болобо.

Ажалайнгаа үрэ дүн согсолно

Түүхэтэ долоон жэлэймнай дүрбэдэхи жэл дүүрэжэ, табадахииень эхилхээ байхадаа, предприяти, организаци бүхэнэй хүдэлмэришэд хэһэн ажалайнгаа үрэ дүн согсолон, саашадаа амжалта туйлаха шэнэ хэмжээ ябуулгануудые хараалжа байна. Мүн КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэл үргэдэжэ захалаа.

Хэлхеэ холбооной Буряадай управлениин предприяти болон организацинуудай коллективүүд социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, 11 һарынгаа даалгабарие болзорһоонь урид дүүргэбэ. Тиигэжэ тус управлени даалгабариһаа гадуур 86 мянган түхэриг мүнгэ гүрэндэ оруулба. Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэл —1962 ондо Загарайн, Яруунын, Хойто-Байгалай хэлхеэ холбооной конторонууд илангаяа һайнаар хүдэлмэрилбэ. Нүхэр Думновай даадаг хэлхеэ холбооной Загарайн конторо байгша оной гурбадахи кварталай хүдэлмэриин дүнгөөр социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, управлениингээ болон профсоюзайнгаа обкомой дамжуулгын Улаан туг абаһан байна.

Тэрэшэлэн хэлхеэ холбооной Улаан-Үдын конторын хүдэлмэришэд һайнаар хүдэлмэрилжэ, городой ажалшадай эрилтэ муу бэшээр хангана. Гүрэндэ олзо доход оруулха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.

Хэлхеэ холбооной хүдөө нютагуудай отделенинүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ Баунтын конторынхид удаахан саг соо ябалсана. Энэ конторын хүдэлмэришэдэй дунда коммунис ажалай арбан зургаан ударник урган гаража, тэдэнэй зариманиинь РСФСР-эй хэлхеэ холбооной министерствын Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

Радиотрансляционно сетиин хүдэлмэришэд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлые шудалжа, уралан нарижуулгын хүдэлмэрие бүхы хэмжээгээр үргэдхэхэ гэжэ шиидээ. Жэлэй эхилһэнһээ хойшо эндэ уралан нарижуулгын дүшэ гаран дурадхал үгтэһэн байгаа. Тэдэнэйнь нилээд олониинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха арга олгоо. Инженер-механик нүхэр Булычев, радиомастер Романовский, электромонтёр Плюснин гэгшэд техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, тус бүридөө олон дурадхалнуудые оруулһан байна.

Иигэжэ хэлхеэ холбооной Буряадай управлениин хүдэлмэришэд урдаа табигдаһан зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэн, шэнэ жэлые угтахаяа байна. Коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөндэ хамта мянга шахуу хэлхеэ холбоошод хабаадалсана. Ажалшадые хангаха талаар ажал хэрэгээ һайнаар табижа, бусадта эрхим жэшээ харуулдаг болоһон дүрбэн конторын коллективүүдтэ коммунис ажалай нэрэ зэргэ олгогдонхой.

Н. Хазагаев.

Зол жаргалта багашуул зугаатайл

Үглөөгүүр гэртэхинэйнгээ ажалдаа түхеэрхэдэ, багашуулшье тухагүйхэн, баһал «ажалдаа» түхеэрхэ хэбэртэй. Тиигэжэ байтараа, «гууляа» гаргаад, хубсалхаяа арсажа, тумархаадшье туршана. «Шаргадаа гү, али тэргэдээ һуухаш» гүүлхэдээ, шархаалхахаяа болижо, ульгам болоно. «Ябая» гээд амар заяа үзүүлнэгүй.

9 часай урда тээхэнэ. Улаан-Үдын Коммунистическэ гудамжын 56-дахи гэрэй хашаа руу үхибүүдые шаргааршье, тэргээршье шэрэһэн хүнүүд таһалгаряагүй субана. Хашаа соохи нэгэ байрын газаа хүүгэдэй шарга, тэргэ жэрылдэнэ.

Куколдал арбагар заахан үхибүүд тэбэрюулээдшье, хүтэлүүлээдшье тэрэ гэр руу ороно. Врач, сестранууд багашуулые ехэл өөгшөөн угтана. Хүрэһөөр врач Людмила Алексеевна хүүгэдэй бэеыень үзэнэ. Хоёр-гурбан һаратайһаа хойшо хоёр-гурба наһа хүрэтэрөө яслида байһан үхибүүд һурамхи болоһон туладаа, врачда бэеэ үзүүлхэдээ, ехэ хүн шэнги хэлэһэн үгыень сүм улажа, хэ гэһэн юумыень заатагүй дүүргэнэ.

Хүхөөр үхибүүдэй столдо һуугаад эдеэлжэ байхань хөөрхэн. Мария Осиповна Шуляк, Лидия Алексеевна Залуцкая гэгшэд тэдэ дабжаа заахан хүүгэдые харууһална, эдеэлүүлнэ. Эхэ шэнгеэр энхэрэн, багашуулые яслидаа хүмүүжүүлнэ.

Нэгэ бага боргожод гэһэн багашуулынь врачда үзүүлэн сасуугаа гараа угаагаад, өөһэд өөһэдынгөө таһалга соохи аршуулаараа гараа аршаад, байрадань зохидоор үлгэнэ. Эдеэлхэдээшье тон наринаар, сэбэрээр хооллоно. Зүбөөр хубсалха, эдеэлхэ, нарин нягта байха гээшэ тэдэнэй хуули. Игэжэ бага наһанһаань хойшо хүмүүжүүлхэ—яслиин хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга.

Хэлэндэ ороһон үхибүүдэй халтад гэһээр хазагайгаар дуугархада зүбөөр хэлүүлжэ һургана. Бүри бага, хэлэндэ ороодүй үхибүүдтэ нааданхай нохой харуулхадань: «ааб-ааб»—гээд дуугарнад. Байн байтараа, багша гү, сестрагай үгыень дууряан, хэлэндэ орожо эхилнэ.

Багша Галина Афанасьевна Попкова багашуултай хэшээл үнгэргэнэ. Тиихэдээ юумэ зуруулжа, пластилинаар няалгажа һургана. Тэбхэр модон нааданхайнуудаар сестрагай гэр барихада, удаань багашуул тэрэниие өөһэдөө хээд туршана. Игэжэ ерээдүйн «дархашуулай» ажал үргэлжэлүүлэгдэнэ. Тэдэнэртэй сестра Нина Петровна Аркатова ажаллана.

Яслида махабадай соёл эхилнэ. Аадагар заахан үхибүүд ута хабтагай дамжуур дамжан, бэеэ сэхэ баряад алхална. Хирпиисэ дээгүүр алхаадшье мойсог мойсог гэшхэлэлдэнэ. Нялха хүхөөр хүүгэдэй бэедэ массаж хэн эльбэжэ, махабадыень шангадхана.

Газаа гаража арюун агаарта ябана, шаргада һуугаадшье һолжорнод. Яслиин хүүгэд бүхэли үдэр соо нэгэ юумэ хэжэ сагаа үнгэргэнэ.

Үдэрэй унталгын эхилхэдэ, мансыда бөөмэйлэгдэһэн багашуул үбэл, зунгүй газаа, веранда соо, сэбэр, һэрюун агаарта унтуулагдана. Иимэ агаарта унтуулагдаһан үхибүүд бэхи бэетэй хүнүүд болоно.

— Яслиимнай хүдэлмэрилэгшэд хүүгэдые культурнаар харууһалха гэһэн уялгатайгаар ажаллана,—гээд хэлхеэ холбооной Буряадай управлениин хүүгэдэй яслиие даагша Клара Владимировна Курило хөөрэнэ.

Н. Алдаров.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бишыхан спортсменүүд.

Л. Хайдуровай фото.

Мархайн аша Тархайн блокнодһоо

I. Моридой гомдол

Монгосор, монсогор ешмээнэй орооһо морид лэ, эдидэг юм, харин хоёр хүлтэ хойбон жороо хэдышье хооһо нойтон һаа, аманда хэдэггүй гэжэ арсашагүй ёһо мэдэхэ аад, һаяхана энэ ушарайнгаа эгээл дэмы буруу байһанда этигэхэ баатай болобоб.

«Эрдэм» совхозой Бэрээнэй таряан ажалай бригадын ахалагша моришон Бурлаков Иван Афанасьевич гэгшэ зургаан мэшээг ешмээн ашанхай, зутар яаралтай хатаргажа ябаа һэн.

— Сайн!—гэбэб.

— Шоглоогүй юумэ һааш, сайн,—гэбэ. Тиихэдээ хоёр нюдэдынь хойшоо буляалдажа, ямаршьеб һэжэг түрүүлмээр яларжа байһыень анхараад:

—Энэ юугээ ашаад, хайшаа яарабат?—гэхэдэм:

—Ешмээн. Моридтоо,—гэжэ хамар дороо хар-хүр гүбэнөөд, ехэл яаралтайгаар саашаа даб гээ һэн.

...Тэрэ гэһэнһээ хойшо нилээд саг үнгэрөө. Бүри һая Мухар-Шэбэрээр ябахадаа, хайшаншьеб гээд һэм, муудашаһан адуун һүрэгтэй золгошобоб. Һүлэмхи хүхэ нюдөөр намай шэртээд, араг яһан болоһон адууд ахалагша адуушан, үнөөхи намарайм танил Бурлаковта булай ехэ гомдолтой байһанаа хүнэй хэлээр мэдүүлэн байбад:

— Тэрэл танай харагша зургаан мэшээг ешмээн маанадай аманда ороо гэжэ һанаа гүт, үгы, эндүүрээт, Бурлаковай өөрынь лэ аманда ороо...

— Дэрэш ешмээн эдидэг юм гү?—гэжэ гайхан тагнан асуубаб.

— Ээ, Тархай, энээниие мүнөө болотор ши ойлгоогүй аалши. Тэрэшни ешмээнээ наймаалаад, хара уһан болгожо залгидаг юм,—гэлдэбэ.

— Ухайш даа, һаял ойлгобоб.

— Ганса өөрөө бэшэл, тэрэнэй хүбүүн Иван гэдэг тээ мэндэ 240 килограмм ешмээн Дорюнов Ринчинэйдэ нюугаад, доогуур наймаа бэдэрнэ гэлсэнэ һэн...

Һүүлэй һүүлдэ:

— Манда нимэ адуушан хэрэггүй, шадаал һаа түргэн саашань талиилгахые оролдыт, мүнөө адуун һүрэгые али болохоор олошоруулха гэһэн асуудалай шиидхэгдэжэ байхада, Бурлаков мэтын бузарнуудһаа ямар аша гарахаб даа,—гэжэ захин турьян байгаад һэн.

Минии һанахада, моридой гомдол маша зүб гээшэ ха.

Харин «Эрдэм» совхозой хүтэлбэрилэгшэд энээн тушаа юун гэжэ һанана хаб?

II. Долоон хототой Аюша

Домбо домбоор архи уугаад, дороо дүүгүй, дээрээ ахагүй ябажа ябадаг хүнүүдые ухаан бодолоор тодо һонор урданай үбгэд шоо үзэн, шобто харан: «Долоон хототой амитан»,—гэжэ нэрлэдэг байгаа. Харин минии хото хүдөөгөөр хойшо урагшаа ходо ябуултажа байхада, эгээл тиимэ долоон хототон үдэрһөө үдэртэ үсөөржэ, үгы болужо шахуу байнхай агша. Энээндэнь эльгэ зүрхэнһөө баясангүй байхаар бэшэ. Теэд һаяхан баян лэ дэлгэр туладаа, Баян гол гэжэ нэрлэгдэдэг Баргажанай аймагай суута нютагта эгээл тиимэшүүлэй нэгэнтэй золгошооб.

Ажал хэхэ дурагүй, архи гэхэдэ алеэ наашань гээд лэ ябадаг Аюша Цыренов (нүгөө нэрэнь Мотоев юм ха) гурбадахи һүнэй фермэдэ байрлаһаар үнинэй аад, хоёр үдэр хүдэлдэг, дүрбэн үдэр сэнгэдэг зантай юм. Хамсыһаань татажа хажуу тээшэнь болгоод:

— Зай, хэзээ, юрэдөө, хүндэл адли хүн болужо, архинша бэшэ, ажалша гэжэ хэлсүүлдэг болохобши?—гэхэдэмни, урдаһаамни улаан эреэн нюдөөрөө хүлзэн хараад:

—Хүндэ бү халда. Бага багаа уугаад, бага бага зураад лэ ябанаб, ябахашьеб,—гэбэл даа.

— Ухайш, таамнай уран зурааша хүн ха юм та. Тиигээ һаа, архиин арбан гурбан жолоодо орёолдошоһон нэгэ тиимэ нэтэрүү хүниие зураад, манай редакцида маша түргэн эльгээгыт гэжэ эмнин байжа гуйхадамни, Аюша гал уһан болужо, гар хүлөө һалгануулжа, дары түргэн саашаа хадуураа һэн. Хойноһоонь хараад: «Долоон лэ хототой байнаш даа»,—гэжэ шэбшэхэ зуураа, тэрэнэй түрэһэн долоон үхибүүдые хайрлан хайрлан байгаа һэм.

Долоон үхибүүнэй эсэгэ, долоон үхибүүнэй хоолой тэжээхэ хүн аад, өөрөө долоон хототой гүүлэжэ ябаһан энэ хүнэй архиин арбан гурбан жолооһоо алдуурха хэрэгтэнь баянголойхид барандаа туһалыт гэжэ уряалан хандаха байнаб.

Хүдэлдэггүй худагууд

Захааминай аймагай Дүтэлүүр тосхонойхид 120-ёод мянган түхэригэй сэнтэйгээр бүтээгдэһэн, үрэмдэмэл хоёр худагтай болоһон юм. Теэд тэдэнь нютагай зониие үнишье баясуулаагүй. Юуб гэхэдэ, саг соогоо жэжэ божо заһабари хүүлэхэ эзэгүй, дайралдаһан лэ хүн уһа абаад хаажархиха, үгышье һаа, заримдаа уһыень гараһан зандань орхижорхихо ушарнууд үзэгдэдэг байгаа. Тиигээд тэдэнэй эбдэржэ, хүдэлхэеэ болишоһоор хахад жэл үнгэрбэ.

Тэрэ гэһээр дүтэлүүрэйхид 2 модоной хараада байдаг Зэдэ гол ошохоёо мори шарга, машина бэдэрхэ баатай болонхой. Теэдшье Закаменскда шулуу шохой угааһан уһа саһанай Зэдэ голдомнай «шудхажа» байдагынь мэдээжэ.

—Худагаа заһаял гэжэ «Коммунизмын зам» колхозой түрүүлэгшэ Б. Дамбаевта хандахада: «Без вас знаю»—гэжэ һэнгэргүйгөөр харюусажархидаг.

Б. Шагдаров.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной декабриин 22.

Салай ударил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика соомнай үүлэтэйшэг байха. Зарим газарта бага зэргэ саһан орохо. Зүүн зүгһөө һулахнаар һалхилха. Улаан-Үдэ хотодо үглөөгүүр 15—17, үдэрынь 8—10 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

ХИЛЫН САДАНАҺАА

Үндэр шанда хүртэбэ

ХАНОЙ, декабриин 20. (ТАСС). ДРВ-гэй Национальна суглаанай саг үргэлжын комитедэй Указаар Ханой городто эмхидхэгдэһэн худалдаа наймаанай-промышленна советскэ выставкэ ажалай нэгэдэхи зэргын орденоор шагнагдаба. Худалдаа наймаанай-промышленна советскэ выставкые эмхидхэн харуулһан совет делегацида баяр ёһололой оршон байдалда ДРВ-гэй премьер-министр энэ шангыень барюулаа.

Худалдаа наймаанай-промышленна советскэ выставкын нэгэ һарын туршада Ханойдо байха зуура, ДРВ-гэй миллион тухай ажалшад ерэжэ хараһан байна.

Грециин патриодуудые сүлөөлхын түлөө

АФИНА, декабриин 20. (ТАСС). Грециин национальна герой Манолис Глезос политическэ хэрэгүүдээр түрмэдэ хаагдаһан хүнүүдэй Афинада байдаг бүлэнэртэй үсэгэлдэр уулзаба. Зүүнэй тала баридаг нэгэдэмэл демократическа парти, ороной демократическа хүсэнүүд Грециин түрмэнүүдтэ мүнөө зобожо тулижа байһан демокрадуудые сүлөөлхын түлөө хүсэ шадалаа гамнахагүй гээд Манолис Глезос тэдэниие найдуулаа. Национальна герой Манолис Глезос хадаа зүүнэй тала баридаг нэгэдэмэл демократическа партиин гүйсэдкомой гэшүүн юм.

Политическэ бүхы гэмтэдые сүлөөлхэ, бүхы гэмтэдые табиха гэһэн тэмсэлээ Грециин олониитэ зон улам шангадхажа байна. Политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдаһан хүбүүтэй 75-тай Зигури хүгшэнэй бэшэгынь «Авги» газетэдэ мүнөөдэр толилогдоо. Политическэ хэрэгээр олон жэлэй туршада түрмэдэ хаагдажа, бүлэнэрһөө, түрэлхидһөө амяарлагдаһан хүнүүдэй гашуудалта байдал тухай энэ хүгшэн бэшэнэ. Энэ Зигури хүгшэн хамтадаа 5 хүбүүдтэй байгаа. Тэдэнэйнь дүрбые гитлеровецүүд буудажа алаа һэн. Табадахи хүбүүниинь бүхэли наһаараа түрмэдэ һууха болоод, мүнөө Грециин нэгэ түрмэдэ хаалтатай байна.

Бүхы гэмтэдые табиха гэһэн тэмсэлдэ һайн һайхан һаналтай бүхы хүн зоной хабаадажа, энэ талаар туһаламжа хүргэхыень Зигури хүгшэн «Авги» газетээр дамжуулан уряалаа.

Экономическа туһаламжа хүргэлсэхэ соведэй XVII сесси дүүрээ

БУХАРЕСТ, декабриин 21. (ТАСС). Экономическа туһаламжа хүргэлсэхэ соведэй XVII сесси үсэгэлдэр эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Экономическа туһаламжа хүргэлсэхэ соведэй сессидэ хабаадаһан делегацинуудай хүндэлэлдэ Румыниин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ И. Г. Маурер үсэгэлдэр үдэшэлэн уулзалга хэбэ.

18 гүрэнүүдэй хабаададаг комитедтэ

ЖЕНЕВЭ, декабриин 20. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнүүдэй хабаададаг комитедэй түгэсхэлэй заседани мүнөөдэр эндэ болобо. 1963 оной январиин 15 болотор тус комитедэй заседани дахин зарлагдахагүй.

Манолис Глезос пресс-конференци хэбэ

АФИНА, декабриин 21. (ТАСС). Грециин национальна герой Манолис Глезос Грециин, гадаадын журналистнуудта зорюулжа, пресс-конференци хэбэ. Политическэ ажал ябуулһанай түлөө хашалта мүрдэлгэдэ ороһон байнаб гэжэ Глезос тэндэ мэдүүлээ. Политическэ дайсад тушаа правительствын хэрэглэдэг хэмжээнүүдые Манолис Глезос үзэн ядангяар буруушааһан байна.

Түрмэнүүдтэ, концлагерьта зобожо тулижа байһан бүхы политическэ гэмтэдые сүлөөлхэ эрилтэ Глезос сэхэ шууд табяа. Политическэ гэмтэд тухай асуудал Грециин бүхы хүн зондо хабаатай хэрэг болоно гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Политическэ гэмтэдые мүрдэхэ хашаха харата муухай хэрэгые болюулхаар болоо гээд Глезос үргэлжэлүүлбэ.

Грециин арад зондо хабаатай шухалын шухала хэрэгүүдые бэелүүлхын, эрхэ сүлөө, демократи тогтоохын түлөө тэмсэлдэ ороноймнай бүхы демократическа хүсэнүүд нэгэдэхэ ёһотой гэжэ Манолис Глезос уряалаа.

Үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадай ааша

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 20. (ТАСС). Миссисипи штадай университедтэ ороһон Джеймс Мередит гэдэг нэгэл негр бии юм. Миссисипи штадай Косиаско городто доромжолуулһан, наадалуулһан тухайгаа тэрэ хэлэһэн байха юм. «Тэндэ намда нохойдо хандаһан шэнгеэр аашалаа һэн» гэжэ Джеймс Мередит тодорхойлоо. Үбгэ наһан болоһон гэртэхиндээ ошожо, Мередит үнгэрэгшэ амаралтын үдэрые үнгэргэһэн байгаа.

Мередидэй хойноһоо полициинхидэй машина ходо дахажа ябаба. Һүүлэй һүүлдэ үйлсөөр ябаха гурим эбдээш гээд, Мередидые тушаажархёо. Полицида абаашаад байхадаа, элдэбээр айлгаха һэдэлгэ гаргаа, наадалаа, доромжолоо гэжэ Джеймс Мередит хөөрэбэ. США-да иимэрхүү аашануудай гаргагдахадань тиимэ тусгаар муу юумэн болоо гэжэ тоологдодоггүй. Илангаяа Миссисипи штадта ажаһуудаг негрнүүд тушаа иимээр хандадаг юм гээд Мередит хэлэһэн байна.

Пленде ороһон Индиин сэрэгшэдые һөөргэнь бусааба

ПЕКИН, декабриин 19. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһээр, Түбэдтэ байдаг Хитадай хилын харуулшадай отрядууд пленде ороһон 368 шархатаһан, үбшэлһэн хүнүүдые Дирангцзунда үсэгэлдэр нютагаа бусахыень табиба. Хүндөөр шархатажа наһа бараһан Индиин 11 хүнүүдэй хүүрые мүн лэ Улаан Хэрээлэнэй Индиин бүлгэмэй түлөөлэгшэдтэ дамжуулан үгэбэ.

Улаан Хэрээһэнэй Индиин бүлгэмэй түлөөлэгшэд пленде ороһон Индиин хүнүүдтэ дамжуулхыень 2 мянга гаран посылка КНР-эй Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй хүдэлмэрилэгшэдтэ үгэһэн байна.

НАТО-до хабаададаг гүрэнүүдэй хэлсээн

ПАРИЖ, декабриин 20. (ТАСС). НАТО-до хабаададаг гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд шэнэ хэлсээ баталба гээд элирээ. Франс пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Даниин, Англиин, Турциин, Италиин правительстванууд «Буллпап» түхэлэй залан шэглүүлэгдэдэг һомонуудые хамтаараа хэхэ хэлсээ баталба. Игэжэ НАТО-гой түлөөлэгшэ соносхоһон байна. Истребительнүүдтэ, бомбардировщигуудта хэрэглэхэеэ даб дээрэ хэдэ мянгаад иимэ һомонуудые бүтээн гаргаха зорилготой. Энэ хэлсээндэ хабаадаһан гүрэнүүдтэ залан шэглүүлэгдэдэг иимэ һомонууд хэрэглэгдэхэ юм.

«Буллпап» түхэлэй залан шэглүүлэгдэхэ һомонуудые Норвегиин заводуудта бүтээхээр хараалагдана. Америкын техническэ мэргэжэлтэд энээндэнь туһаламжа үзүүлхэ байна.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 20. (ТАСС). Политическэ комитедэй, алба захиргаанай, бюджетнэ асуудалнуудые эрхилдэг комитедэй зохёоһон хэды резолюци Генеральна Ассамблейн үсэгэлдэр үдэрэй заседанида баталагдаа.

Тиигэжэ Корейн асуудал тухай резолюциие ассамблей һайшааба. Корейн нэгэдүүлэгдэһэнэйл һүүлээр, хэдыдэб даа нэгэтэ Урда Корейһээ харийн сэрэгүүд гаргагдажа болохо аабза гээд тэрэ резолюци доторнь заагданхай. Корейн асуудалаар зохёогдоһон энэ резолюци хэндэшье туһа нэмэригүй, гадна хорото хойшолонгой байна гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ В. А. Зорин үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Урда Корейе США-гай сэрэгшэдэй эзэмдээд байһан ушарые США-гай т... лэгшэд олонхиин дуугаар халха гээд оролдоно ... СССР-эй түлөөлэгшэ үргэ... лүүлээ.

Социалис оронуудай де... цинууд энэ резолюциинь... руушаажа дуугаа үгэһэн... на.

Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр ... зэбсэг хуряаха асуудалаа... литическэ комитет тусхай ... люци бэлдэһэн юм. Энэ ... люцинь үсэгэлдэрэй түгэс... заседаниин эсэстэ батала... Латиин Америкэдэ атомна... сэггүй зоно бии болгохо... асуудалые ООН-ой Генера... Ассамблейн ээлжээтэ X... сессидэ хаража үзэхэ гэж... резолюци соо дурадхагда...

Ассамблейн үсэгэлдэр... рэй заседани иигэжэ дүү...

Сенегалай президент үгэ хэлэбэ

ПАРИЖ, декабриин 20. (ТАСС). Франс пресс агентствын мэдээсэһээр, Сенегалай президент Сенгор Национальна суглаанда мүнөөдэр үгэ хэлэбэ. Ороной конституциие хубилгажа, президентээр дамжуулан гүрэнөө хүтэлбэрилэн ябуулха зорилго табигданхай. Энээнтэй дашарамдуулан, бүгэдэ ниитын референдум хэхэ түсэбүүд тушаа президент С... гор соносхобо.

Минии бүридүүлэн бии ... гоһон Сенегалай шэнэ пр... тельство «эблэрэлгын пол... ка» бэелүүлхэ байна гэжэ ... зидент мэдүүлээ.

Сенегал социалис орон... тай хэлсээнүүдые бата... юм. Эдэ хэлсээнүүднай бэе... лэгдэхэ юм гээд прези... Сенгор хэлэбэ.

Баруун Германиин транспортын министр хорото зорилгоор Баруун Берлин ерэбэ

БАРУУН БЕРЛИН, декабриин 20. (ТАСС). Баруун Берлиниие өөһэдынгөө хабаатай болгохын түлөө ФРГ-гэй засагаархид элдэб хорото аашануудые гаргана. Баруун Берлинэй городской автомагистраль нээхэ ёһололтой дашарамдуулан, Баруун Германиин транспортын министр Зееб гэгшэ Боннһоо зорюута ерэһэн байна. Энэ шэнэ автомагистраль 1957 онһоо хойшо баригдажа эхилэнхэй. Баруун Берлинэй городской автомагистраль Баруун Германиин автомобильна магистральда саашадаа хабаатай болохо гэжэ транспортын ми... нистр Зееб гэгшэ мэдүүл...

Баруун Берлин тухай ... гэй засагаархидай гар... хуули буса энэ шэнэ ааш... руун Германиин министр ... тээшэнь тайлбарилан хар... ха һэдэлгэ гаргаа. Энэ ... Баруун Берлин Баруун Ге... ни хоёрой хоорондохи х... саануудай нягта болоһо... тодорхойлно гээд Зееб ү... жэлүүлбэ. Бонной мини... энэ мэдүүлгыень тэрэ ёһо... хабаадаһан Баруун Бер... засагаархидай түлөөлэ... бургомистр Брандт һайш...

Байгаалиин юрэ бусын үзэгдэл

КАИР, декабриин 20. (ТАСС). Дүтын Зүүн зүгэй оронуудта хоёр үдэрэй туршада ехэ хүсэтэй һалхин буугаа. Һүүлэй олон жэлэй туршада иимэ хүсэтэй һалхинай болохонь үзэгдөөгүй юм.

Дүтын Зүүн зүгэй оронуудай хоорондохи агаарай, далайн, автомобильна, түмэр замай харилсаан таһалданхай. Час соо 140 километр түргэнтэй шанга һалхинай болоходо, шор... һон, элһэн агаарта дэгдэ... раба. Тиимэһээ ойро т... юумэ харахын аргагүй.

Каирай аэропорт хоёр ... рэй туршада хаагданхай. ... цкэ каналаар ябахаяа б... хой. Элдэб оронуудһаа е... 30 судканууд шанга һал... болихые хүлеэжэ байна. Бейрудэй, Порт-Саидай, А... сандриин, Суэцкэ порт... хаагданхай.

Америкын инспектор Таиланд ерэнхэй

БАНГКОК, декабриин 20. (ТАСС). США-гай авиациин министр Суккерт Юджин эндэ ерэбэ. Суккерт Юджин Таиландын агаарай сэрэгэй хүсэнүүдые хараха, мүн Таиландын командованитай суг сэрэг... дэб шухала асуудалнуу... гадна Азиин зүүн ур... район шадар ямар бай... тохёолдоһые зүбшэн хэлс...

Шэнэ „Раунд“

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 19. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, «тэрэ орондохи ООН-ой зэбсэгтэ хүсэнүүдэй юугээр дутамаг байһые мэдэхын, энэ райондохи хатуу шанга байдалтай тэдэнэй тэмсэжэ шадаха гү, али үгы байһые элирүүлхын тулада» президент Кеннеди сэрэгэй түлөөлэгшэдые Конго эльгээхэ гэжэ шиидэбэ.

«Байдалай шангадаа һаань», Холбоото Штадууд Америкын сэрэгэй хүсэнүүдые Конго эльгээхэ тухай асуудал хаража үзэхэдөө болохо гэжэ мэдэхэ хүнүүд хэлэбэ гээд АП мэдээсэнэ.

Конгын түлөө империалистнуудай тэмсэлдэ Америкын правительство шэнэ «раунд» хэхэеэ түхеэржэ байна гээшэ ха гэжэ ТАСС-ай комментатор Владимир Кузнецов энээн тушаа бэшэнэ. Сэрэгэй түлөөлэгшэдые Конго эльгээхэ ябадалда ямар ехэ удха шанар хандуулдаг байһыень таажа мэдэхээр байна. Тэдэнэй тоодо дээдэ зэргын офицернүүд оролсоно, тэдэниие генерал-лейтенант Л. Трумэн толгойлхо юм. 1956—58 онуудта Пакиста... империалис эзэрхэг түри... шүүлэй бүлэглэлдэ хабаа... һан Америкын сэрэгэй т... лэгшэдые Л. Трумэн тол... жо ябаһан юм.

Африкын энэ орондо ... рикын сэрэгэй хүсэнүүдые ... гээхэ» зорилготойгоор сэр... түлөөлэгшэд Конго ошо... байна гэжэ Америкын х... тэмдэглэнэ.

Хэрбээ Америкын импе... лизм энээнһээ урагша ОО... тугаар бэеэ халхалан ябу... хэдэг һаа, мүнөө ООН-ой ... гэй ябуулгые өөһэдынгөө ... ран соо хэхэ һанаатай г... ха.

США-гай засаг бари... Конгын дотоодын хэрэгтэ ... оролсохо тухай бодомж... гэжэ эли болонхой. Афри... «Алтан оёор» болохо Ката... тушаа асуудалые өөһэды... дураар шиидхэхэ һана... Эдэ бүхы ябуулгануу... Конгодо Америкын нүлөө... болгохо хүсэлтэй байһа... эли мэдээжэ болонхой.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. ТЕ... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редактора—... ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и пропага... —24-74, сельского хозяйства и советского строительства—47-... промышленности, транспорта, информации—35-14, куль... литературы и искусства—34-05, писем и рабселькоров—40-... отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтерия—87-... Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства куль... Бурятской АССР.

Н00638. Зак. № 5708.